

Pane Bože, co mám dělat?

ANEK MANUÁL PRO ČLOVĚKA, KTERÝ SI V KOSTELE PŘIPADÁ JAKO ALENKA V ŘÍŠI DIVŮ

Můj bratr v prvním ročníku střední školy dostal za úkol vypracovat seminární práci na téma společenského chování. Přiznám se, že jsem mu nahlédl přes rameno i do hromádky literatury, kterou listoval. V této souvislosti mne napadlo, že bych se mohl pokusit, s pomocí mnoha lidí, sepsat takový kratičký manuál pro ty, kteří se z různých důvodů ocitli v kostele a připadají si v něm jako Alenka v říši divů. Co hledat v kostele a v církvi? Jak se tam chovat? Existují nějaké praktické rady?

Na následujících stránkách jistě nepostihnu vše. Když jsem tuto knížku dával číst různým lidem, zjistil jsem, že se nedá zodpovědět každá otázka. Dokonce mnohde čtenář napoprvé neporozumí všemu. Nebo si udělá úplně odlišný obrázek o církvi, než jaký zde prezentuji. Katolická církev je velmi rozsáhlá. Od toho je ostatně „katolická“, to znamená „všeobecná“ a „všeobjímající“.

Také hned na začátku chci říci všem, kteří se křesťany necítí a jen se chtějí informovat, že následujícími stránkami je nechci přesvědčovat na víru.

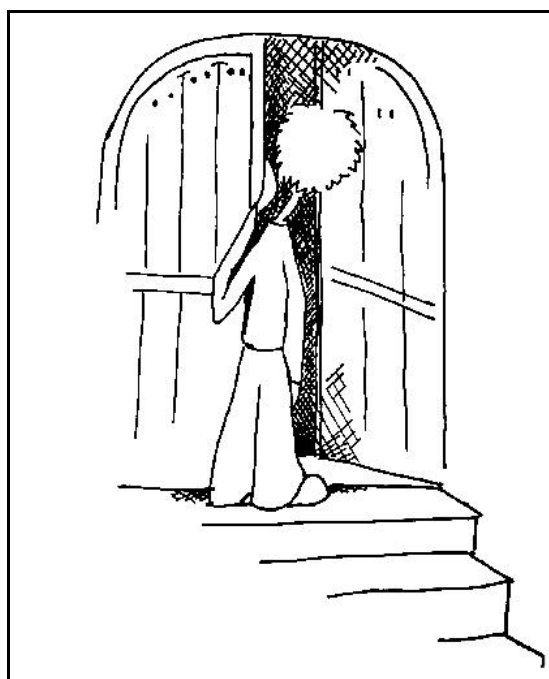
OBECNĚ

MŮŽU DO KOSTELA, I KDYŽ V BOHA NEVĚŘÍM?

„Již první překážkou, kterou musí člověk překonat, je překročit práh kostela,“ řekl mi jeden nově pokřtěný. Přítmi kostela se vám může zdát úplně cizím světem, ve kterém se nedokážete zpočátku orientovat.

První otázkou by mohlo být: „Co v kostele hledáte?“ Druhá je podobná: „Co v kostele najdete?“ Na první otázku existuje nejedna odpověď. Někteří v kostele hledají umění, jiní utíkají před hlukem světa. Další se uchylují do stínu kostela za letních veder. Jsou tací, které něco bolí a když už neví, kam jít, jdou do kostela volat k někomu, koho neznají, ale v tu chvíli věří, že volají správným směrem. A najdou se i tací, kteří do kostela vejdou, protože jim zemřel někdo blízký a v kostele má pohřeb, nebo se žení kamarád, kolega v práci křtí dítě... A nakonec je dobré zmínit se o lidech, kteří vidí otevřené dveře a tak nahlédnou dovnitř, kde třeba hrají varhany, někdo mluví, odříkává nějakou modlitbu a podobně.

„Ani o návštěvách turistických a prohlížejíce památky umělecké nezapomínejme posvátnosti místa. Slušné chování v kostele nemá nic společného ani s pobožnůstkářstvím ani s klerikalismem¹.“ Tak praví moudrost našich předků.

¹ <http://www.eldar.cz/zizala/minulost/katech/kostel.htm>

Co v kostelích najdete? Jsou postaveny jako ZVLÁŠTNÍ MÍSTA SETKÁNÍ. Koho s kým? Nejen člověka s člověkem, ale také a především člověka s Bohem. Slyšel jsem názor, že „s Bohem se přeci mohu setkat kdekoliv, například v přírodě“. Jistě, ale v kostele se mohu setkat s lidmi, s nimiž mohu toto setkání sdílet. A protože Boha nikdo nikdy neviděl, je dobré svou představu o NĚM konfrontovat s představou, kterou mají ostatní věřící. Tak se stáváme citlivými na svůj osobní vztah s Bohem.

Lidem, kteří se scházejí v kostelích, se říká církev. Je to slovo, které má původ v řeckém jazyce. Znamená: „svolávat“. Církev představují ti, kteří byli svoláni dohromady Bohem. Proto v kostelích najdete různorodou společnost: muže i ženy, děti i důchodce, bezdomovce i vysoké politiky, profesory i vojáky z povolání. Druhý název pro církev² je stejným slovem jako kostel. Znovu můžeme vidět, jak je kostel symbolem společenství, které se v něm shromažďuje.

Někdy se stane, že přijdete do kostela a něco vás ohromí. Kněz měl například špatnou náladu. Neustále si pletl při pohřbu jméno nebožtíka. Místo zemřelé Boženy mluvil o nějakém Václavovi. Byla vám zima. Chtělo se vám na záchod. Nerozuměli jste ani slovu. Někdo se na vás divně ohlédl. Příčin, kvůli kterým jste si řekli, že do kostela už nikdy víc, je velmi mnoho. Většinu věřících to jistě mrzí, že vás napoprvé něčím ve svém chování odradili. Ale nemějte strach přijít podruhé. Uvidíte, že první šok byl opravdu jen první a jedinečný. Za věřící bych vás rád pozval. Vždyť život v kostele je velmi obohacující a inspirující, i přesto, že v Boha třeba nevěříte.

Před několika lety jsme jezdili do jedné vesničky, kde prožili otřesnou zkušenost. Policie pozatýkala bandu nájemných vrahů. Několik jich

---

² V Katechismu katolické církve se dočtete: „Slovo „církev“ (biblické pojmenování „ekklésia“, z řeckého „ek-kalein“ - „svolat“) znamená „svolání“, „shromáždění“. Označuje shromáždění lidu, obvykle náboženského rázu. Výraz je často užíván v řeckém překladu Starého zákona, když označuje shromáždění vyvoleného národa, které se sešlo před Bohem, především shromáždění u Sinaje, kde Izrael dostal Zákon a kde byl Bohem ustaven jako jeho svatý lid. Tím, že se první společenství těch, kteří věřili v Krista, nazvalo „církev“, vyjádřilo, že se považuje za dědice onoho shromáždění. V církvi Bůh „shromažďuje“ svůj lid ze všech končin země. Výraz „kyriaké“, z něhož vzniklo angl. „church“, něm. „Kirche“ a české „církev“, znamená „ta, jež patří Pánu“ (*Katechismus katolické církve*, Zvon, Praha 1995, 751).

pocházelo z té vesnice. To vám byl poprask. „Naše Mařenka si s ním přeci hrála na jednom pískovišti...“ „Takový milý hoch...“ Potkalo se několik sousedů, kteří si řekli, že to už dál nejde a přemýšleli, na koho se obrátit, kdo má nějaký vliv na výchovu ke slušnému chování, ale nikoho nemohli najít, protože v dnešní době si přeci každý dělá to, co sám uzná za dobré. Začali tedy u Pána Boha. Člověk nemůže být sobě zákonodárcem na úrovni morálky.

Založili občanské sdružení, během dvou tří brigád vyčistili kostel, který je dominantou vesnice, ale dvacet let do něho lítali jen holubi. Uspořádali v něm před Vánocemi koncert dětí z místní školy a školky. Později pozvali kněze, aby jim alespoň jednou za týden něco pověděl. „Člověk tu hodinu týdně přeci vydrží. A poslechne si alespoň pár slov, která ho povznesou,“ řekl jeden z té skupiny sousedů. Podotýkám, že věřící nebyli.

CO V KOSTELÍCH JE?

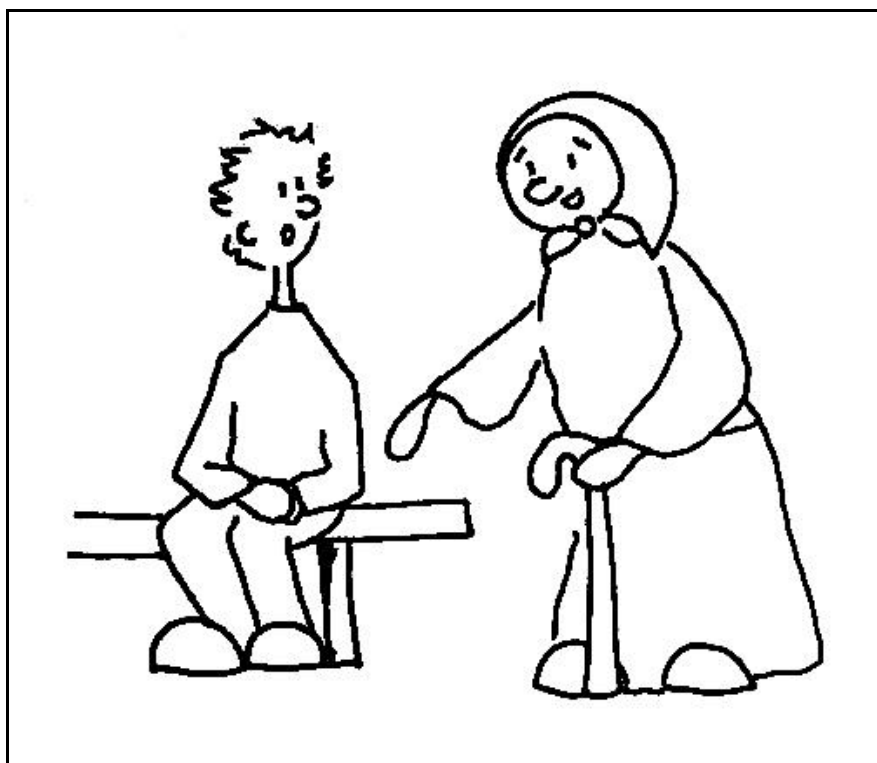
Když vstoupíte do kostela, všimnete si, že lidé, kteří tam chodí častěji, ihned u vchodu namočí ruku do tzv. kropenky a pokřižují se. Tento symbol je na připomínku jejich křtu a touhy po očištění. Když nejste pokřtěni, nemusíte toto gesto dělat. Pro zajímavost v řeckokatolických kostelích (například když pojedete na Slovensko) nebo v pravoslavných (když pojedete do Ruska) kropenku nenajdete. Oni tento zvyk nedrží. Mají však jiný. Když přijdou do kostela, pokřižují se a ukloní. Potom totéž udělají před každou ikonou, před kterou nadto zapálí svíčku. A to klidně i uprostřed probíhajících obřadů.

Existují zadní lavice. Do nich se člověk snadno schová, ale docela určitě nebude mít z dění kolem oltáře nic. Existují také přední lavice, odkud je dobře vidět na oltář. Jenomže tam se nemusíte cítit dobře, protože lidé okamžitě poznají, že do kostela nechodíte. Nevstáváte či neklekáte jako ostatní. Odvahu, přední lavice jsou vždy lepší. Chodte do předních lavic.

Mezi některými katolíky se traduje podivuhodný zvyk. Lavice se obsazují od zadních k předním. Většinou pak přední lavice zůstává nepochopitelně prázdná. Vidíte, je to příležitost pro vás. Máte jistotu, že naleznete místo.

A ještě je nutné zmínit, co se vám může při obsazování míst přihodit (překvapivě i v těch nejmenších kostelíčkách na vesnici, kam chodí leda

hrstka odvážných). S ostychem si sednete do lavice a po nějaké chvíli se k vám přisourá babička jak od Boženy Němcové a obřad neobřad vás z tohoto místa vyžene slovy: „Tohle je MOJE místo!“

Nezlobte se na ni. Možná na tom místě sedí již mnoho desítek let. Možná, že na tom místě má uschovánu sbírku starobylých polštářů, na které položí svá revmatická kolena, aby se za vás mohla pomodlit. Možná, že z toho místa dobře slyší nebo vidí. Nepřežila by, kdyby si měla sednout jinam. Vy to jistě přežijete. Než si sednete o kousek dál, omluvte se a usmějte se na ni. Kdo ví, co budete vyvádět v jejích letech.

Již jsem zmínil, že v kostelích najdete oltář. Je centrem každého kostela. Na něm se, podle katolické víry, setkává nebe se zemí. Jednou jsem asistoval u předvánočního koncertu dětí. Velice milá událost. Sešel se kostel plný rodičů, kteří chodí do kostela pouze jednou v roce na tuto událost.

Většině sborů a hudebních těles v kostele překáží oltář. Ale s oltářem se většinou nehýbe. Ze dvou důvodů: z principu nebo kvůli tomu, že je kamenný. Paní učitelky, které doprovázely děti, toho využily, nestěhovaly ho jinam, ale odložily si na něj kromě not také různé nástroje, čepice a šály. Oltář však není odkladištěm věcí. Věřící v něm vidí symbol přítomnosti Krista. Oltář považují za svaté místo, na které patří jen chléb a víno, dále kniha, ze které čte kněz při mši, svíce, květiny, mikrofon.

Dále v kostele naleznete kazatelnu. Ve většině kostelů se již nepoužívá. Dříve sloužila stejně jako dnešní mikrofony. Takže kněz na vás už nebude hřímat z kazatelny, leda z reprobeden. Dnes se čte Boží slovo od pultíku, kterému se říká „ambon“. Je to také místo, které věřící považují za důležité. Vždyť odtud mluví Bůh, jak říkají.

V kostelích je více zajímavých věcí. O křtu, který se točí okolo křtitelnice se dozvíte něco víc v kapitole o křtu. O zpovědnici v kapitole o zpovědi. Já bych vám rád pověděl ještě o obrazech nebo reliéfech, jež zdobí stěny kostela a o kůru.

Obrazům, a viděl jsem i plastiky či reliéfy, které tvoří cyklus a jsou označeny římskými číslicemi, se říká Křížová cesta. Jestli jste si všimli dobře, tak na sebe navazují. Zobrazují poslední chvíle života Ježíše Krista: odsouzení, cestu na popraviště, na níž potkává různé osoby (svou matku, Veroniku, Šimona z Kyrény, plačící ženy), tři pády pod těžkým křížem, ukřižování a smrt, sejmutí z kříže a položení do hrobu. Během období před Velikonocemi, kterému se říká Postní doba, se věřící scházejí, jdou od obrazu k obrazu, připomínají si tuto Ježíšovu cestu a snaží se jí inspirovat pro svůj život, který není vždy lehký. Často nacházejí během této modlitby pro svůj život posilu.

Na kůru, neboli kruchtě se scházejí nejen varhaník a zpěváci, ale i tzv. „kůrovci“. Jsou to osůbky, které se na kůr schovaly. Na všechny se dívají z ukrytu a z vysoka. Nechoďte na kůr, pokud tam nemusíte. Je totiž zvláštní být kůrovcem. Varhaník a zpěváci mají při mši svůj účel i předem dané úkoly. Základní pravidlo je to, že mají během mše podporovat zpěv všeho lidu. Bohužel varhaníci si často pletou doprovázení lidu s koncertem. Pak ale nehrají liturgickou hudbou, ale jen duchovní. Mezi tím je rozdíl.

KDO V KOSTELÍCH JE?

O lidech, které v kostele potkáte jsem nenašel lepší charakteristiku než od Maxe Kašparů: „Mluvil jsem také o rozdělení lidu kostelního. Rozdělují lid kostelní na chodiče, plničy, jednoručáky, kůrovce, kolečkáře, občasníky, nečekance a blahoslavený lid věřící.“

Chodiči jsou ti, co chodí do kostela. Přijde, stojí, kouká, když je konec, tak zase jde. Nezpívá, nemodlí se, nechodí ke svátostem, on si to tam jde prostě odstát. On tam chodí. To jsou ti lidé se šuplátkem nedělním.

Plniči. Plní si svou náboženskou povinnost. Plnit povinnosti je něco hrozného, kde je povinnost, tam není láska. Plní si svou povinnost nedělní a jednou do roka, jak říká starý katechismus, se vyzpovídá u řádně zřízeného kněze, v čas velikonoční přijme Nejsvětější svátost oltářní a zase má na rok postaráno.

Jednoročáci. No, to je moje spolužačka Božka! To je ta půlnoční, kdy chodí plakat nad jesličky. Tito lidé se vydávají za nejzbožnější. Oni vědí, kde je kostel, a na požádání vám zazpívají „Narodil se Kristus Pán“.

Kůrovci, to je takový zvláštní lid, který se shromažďuje na kůru, ale nikoli za účelem, aby tam zpívali. Jsou opřeni o zábradlíčko a říkají si: „Co je to tamhle za ženskou, v tom zeleném klobouku? A tamhle ten holohlavý chlap?“ Tak to jsou kůrovci.

Pak jsou tzv. kolečkáři. Kolečkáři jsou ti, kteří mají křesťanství na kolečkách. Ti mají kontakt s církví jenom třikrát. Dvakrát za živa, jednou po smrti. Na kolečkách ke křtu, na kolečkách na svatbu a na kolečkách na hřbitov. Jak mi říkala jedna známá paní: „No, my jsme také věřící! Vždyť jsme pochovávali dědečka s farářem!“ To jako ne, že by je tam strkali oba do hrobu, ale že u toho byl velebný pán.

Pak jsou nečekanci, občasníci. Ti chodí do kostela občas a nečekaně. Sami neznají proč. Třeba venku prší, tak se tam jde schovat. Jde tam nečekaně a prší občas.

No, a pak je blahoslavený lid věřící. To jsou lidé, kteří se s církví radují, s církví trpí a Kristus je pro ně smyslem života³.

K výčtu od Maxe Kašparů bych přidal ještě dvě skupiny věřících. První skupinou jsou špunti a špuntovky. Tito totiž zásadně usedají na okraj lavice. Kdo hledá místo k sezení, si většinou sedne do další neobsazené lavice. Pohled na zašpuntovaný kostel je úsměvný. Když jsou zašpuntovány všechny lavice, nezbývá vám jiná možnost, než poprosit nějakého špunta nebo špuntovku, zda si můžete sednout. Dotázaný místo toho, aby se posunul více do středu lavice, zaklíněné tělo vysouká do uličky, a když si sednete, pěkně vás zašpuntuje.

---

³ <http://strasnice.lantanet.cz/zpravodaj.php?doc=c37.htm>

Druhou, velmi malou skupinkou, jsou starostlivé matky. Jak zbystří, že jste někdo nový, jsou někdy tak neodbytné, že za chvíli máte v rukou otevřený Kancionál na písni, která se zpívá. Dozvíte se také, co se děje. Kdo je ten kněz u oltáře. Jaké má chyby a vlastnosti. Při tom vás svým rentgenovým zrakem proměří, co jste zač. Ale s takovými vzácnými lidmi se nesečkáte často. Spíše se najdou vnímaví lidé, kteří vám pomohou zorientovat se. Mohou vám být milou pomocí.

Kromě těchto všech lidí v kostele natrefíte na kněze. V krátkosti vám vyjmenuji jejich formy. Je to s nimi trochu složitější, ale pokusím se být stručný, jak mi káže slušné vychování.

Pokud se jedná o obyčejného kněze, který má na starosti farnost, je to farář. Jestliže je mladíček sotva vylíhnutý ze školy, jedná se o kaplana. Pak někde doprovází kněze jáhen. Ten může být i ženatý. Jáhen je takovým pomocníkem biskupa a kněží. Jak se pozná? Na rozdíl od kněze totiž nosí při mši jinak štolu (pruh plátna) a to od levého ramene k pravému boku. Všechny tyto můžete oslovovat souhrnně: „Otče⁴.“ A nebo civilněji s udáním jejich funkce: „Pane faráři“, „Pane kaplane“. Existují i historické tituly, označující významné farnosti, kterým se říká děkanství, arciděkanství. Tam můžete oslovovat kněze: „Pane děkane“, „Otče arciděkane“. Oslovení: „Pane knězi“, je komické.

Rád bych se zmínil o knězi s čepicí Mikuláše. Říká se mu biskup. Oslovujte ho: „Pane biskupe“, nebo „Otče biskupe“. V našich zemích máme také dvě arcidiecéze. Jsou v naší zemi mateřskými diecézemi všech ostatních. Tam sídlí také biskup, kterého je vhodné oslovovat: „Pane arcibiskupe“. Kdybyste potkali například současného pana kardinála Duku, oslovujte ho: „Pane kardinále“, nebo jednoduše, jak jsem psal výše: „Otče“.

Kněžím při bohoslužbách pomáhají tzv. „ministranti“. Jsou to malí kluci i dospělí pánové a někde ministrují i děvčata. Jsou oblečeni buď bíločerně nebo jen bíle. Někdy připomínají tučňáky nebo právě probudivší se v nočních košilích. Ti knězi jen pomáhají. Kněžími či duchovními osobami nejsou.

Také se setkáte s kostelníkem či kostelnicí. Jsou to velice obětaví lidé, kteří v kostele tráví mnoho času. Mějte proto pochopení, když vás v pozdních večerních hodinách vyzvou nebo poprosí, abyste odešli. Musí

---

⁴ Latinsky se „Otec“ řekne: „Pater“, počestně: „Páter“. I tak můžete oslovovat kněze.

totiž zavřít kostel, aby se mohli jít domů postarat o hladové krky zástupu svých dětí nebo dobytka.

Nakonec mezi návštěvníky kostela patří řeholnice (jeptišky, mnišky) nebo řeholníci (mniši). To jsou lidé velmi zvláštní. Rozhodně se vyplatí s nimi zapříst hovor. Zjistíte, že jsou božsky normální nebo zajímavě extravagantní. A navíc je s nimi legrace. Mají nám všem co říci.

JAK SE CHOVAT, ABY TO NEBYL TRAPAS?

Pravidla slušného chování našich dědů o chování v kostele praví: „Nechat jakékoli je naše přesvědčení náboženské, v kostele neb v synagoze a ve chrámě vůbec jest nám chovati se co nejtišeji a co nejuctivěji a nezapomínáme, že kostel jest místo modlitby, i kdybychom sami nechtěli se tam modlit; aspoň nerušíme jiných. V kostele neslušno mluvit hlasitě; je-li nutno mluvit vůbec, šeptáme. Ani při slavnostech rázu veselého, jako je křest nebo svatba nezapomínejme těchto pravidel⁵.“

Zdá se, že tato pravidla jsou stále aktuální. K nim se pak přidávají další. Například problém s mobilními telefony, žvýkání žvýkaček nebo jídlo a nápoje v kostele.

Mobilní telefony raději vypněte, než vstoupíte do kostela, nebo vypněte alespoň vyzvánění. V prostoru s dobrou akustikou se vše rozléhá opravdu výtečně. Natož pokoušet se během obřadu za sloupem telefonát vyřídit: „Ne... teď mi nevolej... fakt teď nemůžu... jsem v kostele... tak čau... jo, zavolám...“

Co se žvýkačkami nás učili jistě ve škole, když jsme si museli na konci školního roku vzít z domu špachtličku a jali jsme se odškrabovat zčernalé zašlapané zbytky žvýkaček z podlahy. V kostelích tato práce zbývá většinou na kostelníka nebo na ženy, které kostel s velkou obětavostí i v zimních mrazivých měsících uklízejí. Nepřidělávejme jim zbytečnou práci.

Na vlastní oči jsem viděl na půlnoční mši, jak v kostele oslavovali nějaký mladíci Kristovo narození. Na kůr si s sebou vzali nějaké to pívko a „dávali si do trumpety“. Je to společensky nevhodné (i když venku mrzne, až praští a nějaké to zahřívadlo by se hodilo). To samé platí o jídle.

---

⁵ <http://www.eldar.cz/zizala/minulost/katech/kostel.htm>

JAK SE OBLÉKNOUT?

Jak se to má s módou v kostele? A jak se dívá křesťanství na krásu? Základní motto této kapitoly by mohlo být: „Krása je Boží dar a je třeba s ní nějak pracovat.“

Pravidla společenského vystupování našich babiček vypadala asi takto: „Ani o svatbě, neřku-li jindy, nečiňme vůči sousedům v kostele neb chrámě poznámek o toaletách, o osobách jiných atp. Nezapomínejme, že kostel není ani divadlo, ani salon. Do kostela chodíme v úboru čistém a slušném, dámy nikoli v toaletách křiklavých, přespříliš nápadných. Na mši přicházejme včas, abychom nerušili a zůstaňme do konce. Po celý obřad zůstanou dámy v rukavičkách, které se svléknou jenom při přijímání⁶.“

Inspiraci k dnešnímu pojmání módy v kostele jsem našel v jednom čísle *Katolického týdeníku*⁷. Cituji několik postřehů:

„Samozřejmě kdybych byl křovák, v neděli na sobě budu mít jen bederní roušku (třeba z nejlepšího jaguára, kterého jsem kdy ulovil), ale těžko by na mě někdo dostal smoking. Musím brát v úvahu kulturu a zvyklosti každého národa a každého společenství.“ Velice trefný názor.

„Katolická móda neexistuje.“

„Oblékání do kostela nesouvisí tak moc s módou jako spíš s tím křesťanským (ne)slavením neděle.“

„Řekl bych, že v první řadě jsou šaty něco, co vyjadřuje naše lidství, náš vkus, ale šaty dělají člověka i v tom smyslu, jakou činnost se chystá dělat. Je to také otázka vhodnosti a nevhodnosti; když jdu do divadla, principiálně se obléknu jinak, než když půjdu sportovat. Prostředí kostela vyžaduje určitou zvláštnost a slušnost.“ Na jedné straně „člověk nepřichází do kostela, aby ukazoval sám sebe a strhával na sebe pozornost výstředním oblečením (co do pestrosti a velikosti nebo jeho nedostatku).“ Na druhé straně „u někoho vypadá neděle tak, že se ráno cestou z domova za nějakým sportem nebo jinou zábavou staví na chvíli do kostela.“

V dnešní době se často u nás mladých lidí vytrácí význam slušného oblékání. Proto jít do kostela znamená obléci se slušně. Ze své zkušenosti vím, že mě nikdo nikdy neposlal domů, když jsem na sobě měl jen bermudy, ale v zádech jsem cítil, že to lidem okolo jedno není.

---

⁶ <http://www.eldar.cz/zizala/minulost/katech/kostel.htm>

⁷ *Katolický týdeník*, 14/2005.

Znám také jednu historku o knězi, který když viděl spoře oděnou dirigentku chrámového sborečku, jak se při dirigování natřásá před očima celého kostela, na konci navrhl farnosti, že příští týden se bude konat sbírka na kroje pro sbor.

Až pojedete do ciziny, například do Vatikánu, vezměte si i za letního žáru delší nohavice a rukávy. Bez nich vás totiž do patriarchálních basilik nepustí.

Samozřejmě když jste s přáteli na vandru a do nedělního programu zařadíte návštěvu nějakého horského kostelíčka, nemusíte se bát překročit práh v maskáčích. Věřící to pochopí, jakmile uvidí, jak ze zad sundáváte batohy. Ale to je spíš výjimečné.

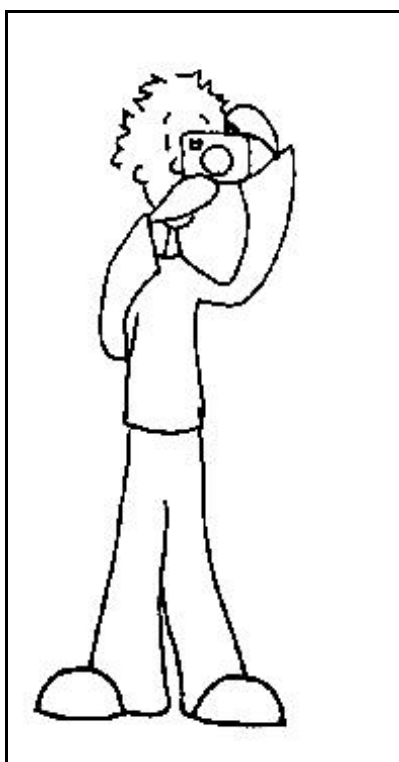
A nakonec nám zbývá ta krása. Každý člověk je přirozeně krásný. Slovo „krásný“ je v křesťanské kultuře synonymem pro slova „dobrý“ nebo „dokonalý“. Není důležité, kým se děláme, ale jací jsme. Krásu, stejně jako dobro a dokonalost, v sobě nosíme a je na nás, jak ji budeme pěstovat. Vždy můžeme druhým pomoci, nebo jim bránit, aby objevili nebo neobjevili krásu v nás. To platí jak o postojích, o chování, tak i v otázkách oblékání a líčení.

FOTIT ČI NEFOTIT?

Tato otázka není pokus o parafrázi Hamleta. Je to docela častý případ lidí, kteří zvyklí z návštěv hradů, zámků a výstav, znejistí na prahu kostela, který je přeci tak krásný a nabízí úkryt ve stínu za letního pařáku.

Náš kostel před nějakým časem navštívila skupina historiků. Od svého nadřízeného jsem dostal pokyn: „Nefotit.“ Napadl mne docela trefný argument: „Vždyť přeci existují publikace, kde je tento kostel vyfocený ze všech stran a podrobně. Možná stojí zapřemýšlet, zda neinvestovat do lepších fotografií, než jsme schopni poříditi sami.“

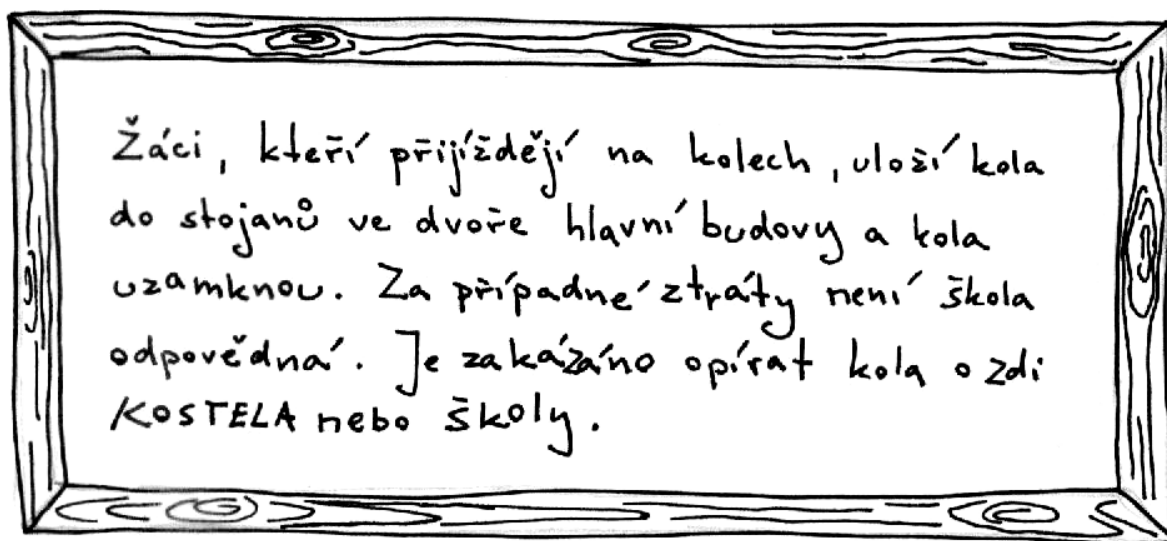
Další, kdo touží zaznamenat něco z kostela, jsou dokumentaristé. Zažil jsem jedny křtiny, kdy ze šesti příslušníků rodiny dva fotografovali a jeden natáčel na kameru. Nezdá se vám to přespříliš? A také jsem zažil „zuřivé“ fotografy, kteří by nejradši vlezli pod oltář, když kněz slouží mši, anebo se snaží lehnout si na zem, jen aby fotka měla „šmrnc“. A když k tomu má dotyčná osoba na sobě krátké sukně...

Když přijdete do kostela, jdete se tam setkat s druhými i s Bohem „tady a teď“. Vychutnejte si hutnost okamžiku. Místo na disk nebo fotografický papír si důležité momenty vypalte do srdce. A srdce je nejlepší fotograf. Co je důležité, to v něm zůstane.

Jestliže chcete fotit nebo snímat na kameru obřady, je slušné domluvit se s knězem, v jeho nepřítomnosti alespoň s kostelníkem. Rád vám poradí, co fotit a kde fotit, aby blesky vašich objektivů nerušily ostatní.

Zaujal mne postoj jednoho novináře, který celý obřad vydržel v kleče mezi dětmi. Navrhovali jsme mu přede mší, aby se nebál vystoupit na schůdky presbytáře, ale on po mši řekl, že nešel. Nechtěl rušit. Mnozí si ho ani nevšimli. A fotografie pořídil velmi pěkné. Tomu říkám ohleduplnost.

Samozřejmě nechci zakazovat fotografování a natáčení v kostelích, jen navrhuji dávku uměřenosti.

(ze školního řádu)

KŘTY

Od té doby, co člověk zjistil, že je moudré se čas od času vykoupat, je voda chápána jako prostředek očisty. Vešla tak do symbolické mluvy nejednoho náboženství. Když je někdo rituálně obmyt i jeho nitro se stává čisté. Tak se umývali na Velikonoce naši pohanští předkové, aby tak vyjádřili, že nový hospodářský rok chtějí začít v plné síle a svěžesti. Židovský kult znal rituální očistu před sobotní slavností (říká se jí mikve). Muslimové před vchodem do mešity sundávají boty a myjí si nohy.

Pro křesťany znamená voda viditelné znamení neviditelné moci Boží, který dává v životě novou jedinečnou šanci. Stejně tak, jako se rodíme z plodové vody své matky, tak se rodíme duchovně z vody a Ducha svatého.

Křest se tak přirovnává k novému narození, naroubování na kmen ušlechtilé vinné révy, kterou je Ježíš Kristus nebo se nazývá očištěním, osvícením. Křest je branou k ostatním svátostem, jakými jsou biřmování, svatě přijímání, zpověď, pomazání nemocných, svatba.

Křest je nevyčerpatelný poklad, který Bůh vkládá do srdce člověka. Ne do jeho rukou, protože z těch se bohatství může rozkutálet, ale do srdce, odkud ho nikdo nevezme. Proto je křest neopakovatelný. Nelze nikoho překřtít. A pokud někdo mluví o vypsání se z církve, křtu ho nikdo nezavírá. Je to podobné jako s očkováním. Památku na ně také nejde odstranit z kůže.

K ČEMU JE KŘEST DOBRÝ?

Jak jsem již řekl, křest je pokladnicí. Pokladnicí v tom smyslu, že niterně spojuje s Tvůrcem, který se nazývá Otec. A žádný otec přeci nedá synovi do rukou štíra, když ho prosí o chléb. Křtem jsme spojeni s mnoha miliony křesťanů na celém světě. Kdo nezkusí, neuvěří. Mohu-li si dovolit osobní svědectví, tak já jsem se pro křest rozhodl ve svých patnácti letech. Dnes ničeho nelituji. Můj život je opravdu jedním velkým pokladem, který jsem dostal bez vlastních zásluh.

CHCI POKŘTÍT DÍTĚ

Pokud byste chtěli dát pokřtít dítě, oslovte nějakého kněze. Nejjednodušší je, aby křest šli dojednávat přímo rodiče. Jistě mi dáte za

pravdu, že důležité okamžiky v životě vyžadují uměřenou přípravu. Neexistuje však jednotná praxe. Rozhodně se připravte na to, že si s vámi kněz domluví minimálně jednu, maximálně třeba i pět schůzek, na kterých vás seznámí s povinnostmi, které vás čekají.

Církev nekřtí děti jen tak. Aby byl někdo přijat mezi křesťany a rozhodl se pro víru v Krista, vyžaduje se osobní souhlas. Pokud přináší rodiče své děti, aby byly pokřtěny, tak jen v tom případě, když se za ně někdo zaručí, že jim víru předá. Konkrétně rodiče musí dovést své dítě alespoň na práh kostela, kde je od okamžiku křtu jeho místo a má na ně právo.

Zplodit dítě jde mnohým velice snadno a je u toho i zábava. Ale vychovat dítě již dá větší námahu, která však k plození dětí nutně patří. Podobně je to i se křtem. Pokřtít dítě je velice jednoduché, příležitost, aby se setkala rodina, velká slavnost, ale lámat si hlavu nad tím, jak předám dítěti víru, je opravdu oříšek.

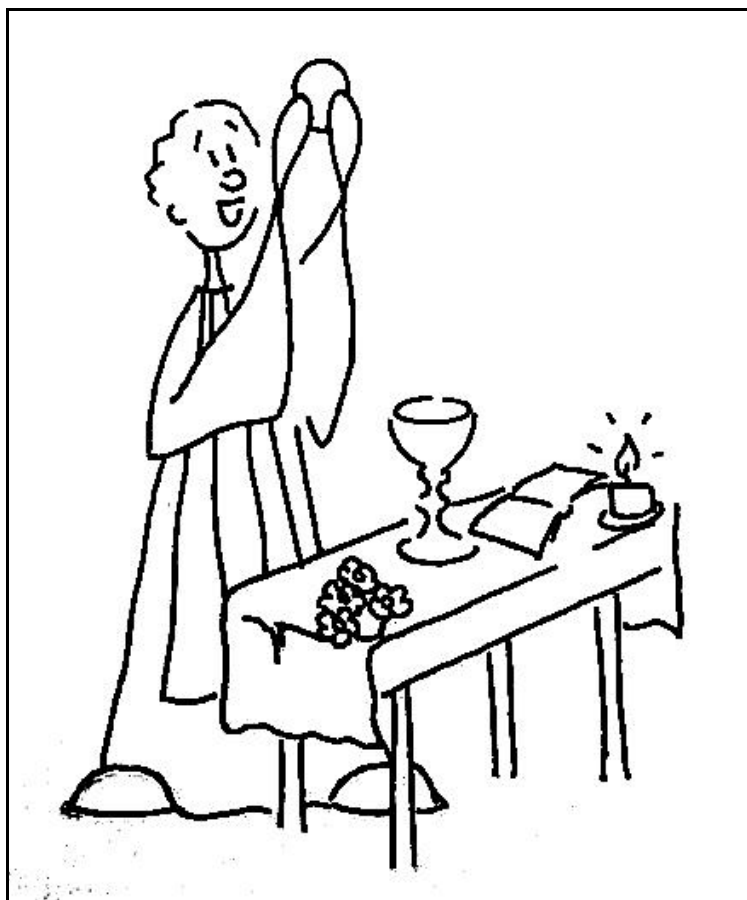
MOHU BÝT POKŘTĚN JAKO DOSPĚLÝ?

Samozřejmě. I kdybyste byl stařec či stařenka a zatoužili byste být pokřtěni, tak i na smrtelné posteli vás kněz může pokřtít. Na druhou stranu nemusíte být nutně stařec a nemusíte čekat na smrtelnou postel. Jestliže toužíte být blíž Pánu Bohu, tak neváhejte a zeptejte se kteréhokoli věřícího. Nebo jděte rovnou na faru. Nemusíte si připravovat, co řeknete. Jen, že chcete být pokřtěni.

Když se křtí malé děti, víru jim mají nejen životem, ale i slovem předat rodiče. Vám bude předána během období, které může být různě dlouhé. Od šesti měsíců do dvou let. Přijmout křest totiž znamená přijmout křesťanský styl života. Křest není vyvrcholením náboženského života člověka. Je teprve začátkem úžasné a dobrodružné cesty života s Bohem. Mluvím z vlastní zkušenosti a zkušeností mnoha lidí, kteří křest přijali jako dospělí. Gratuluji vám, jestliže jste se pro křest rozhodli. Vytrvejte, i přes nějakou tu bolest, například když vám někdo z křesťanů nedá dobrý příklad. Na druhé straně existuje mnoho lidí, kteří jsou hodni následování. Křesťanský život se neomezuje na pár omezenců.

Být pokřtěn neznamená být fanatikem. Fanatismus je sebevraždou rozumu. Křest nezabavuje člověka jeho existenciálních otázek. Naopak je

probouzí. Také jsem si myslel, že „z každého náboženství kousek, ale fanatikem se nestanu“. A byl jsem mile potěšen, když jsem potkal v křesťanech normální lidi.

MŠE SVATÁ

Mše svatá, jinak nazývaná Eucharistie, Večeře Páně, Lámání chleba, Nejsvětější oběť nebo Liturgie, je pro věřící křesťany středem a vrcholem společného vztahu k Bohu (modlitbou). Křesťané věří, že během tohoto obřadu se setkávají s Ježíšem v jeho slově a přijímají jeho tělo a někdy i krev. Mše je zpřítomněním Poslední večeře Ježíše s učedníky, než za nás zemřel na kříži. Je to zároveň rituální večeře, kde věřící sdílí jeden chléb a zároveň je to obětní rituál, při kterém se věřící spolu s chlebem a vínem učí odevzdat Bohu sebe sama.

Průběh mše se během staletí proměňoval, i když to podstatné vždy zůstávalo: Přijímání Krista v podobě chleba a vína proměněného v Tělo a Krev. Věřící mají tento obřad ve velké úctě. Mše svaté se mohou zúčastňovat každý den a především v neděli, kterou si připomínají jako „Den Páně“. Den, kdy Ježíš vstal z mrtvých. Slavení mše se pro ně stává inspirací pro život. Je školou lásky, protože si mohou uvědomit, že jsou postaveni doprostřed vztahů, že kolem sebe mají „bratry a sestry“, syny a dcery Boží, kteří často na tom jsou v životě hůř jak oni.

Proměněnému tělu Ježíše, tak zvané Eucharistii, prokazují katoličtí křesťané úctu i mimo mši. Například, když ji uchovávají ve svatostánku kostelů nebo se modlí před vystavenou Eucharistií při tak zvané adoraci (od latinského „klanět se“).

PRŮBĚH

Mše svatá se skládá ze čtyř částí. Vstupní obřady, bohoslužba slova, bohoslužba oběti a závěrečné obřady.

Vstupní obřady připravují člověka na pozorné naslouchání Božího slova a přijímání těla Kristova. Začínají pohledem do sebe sama. Účastníci si mají uvědomit, kdo vlastně jsou (že jsou slabí a chybuující). Mají také prosit o vnitřní očistu. Kdo je může očistit? Bůh. K němu volají zvoláním „Pane, smiluj se“ nebo řeckým „Kyrie eleison“. O slavnostech vyjadřují svou radost ve chvalozpěvu „Sláva na výsostech Bohu“, latinsky „Gloria in excelsis Deo“. Kněz uzavírá tuto část modlitbou.

Lidé si sedají, aby mohli naslouchat čtení z Bible, a tak začíná druhá část. Nazývá se bohoslužba slova. V neděli a různé slavnosti se čtou celkem

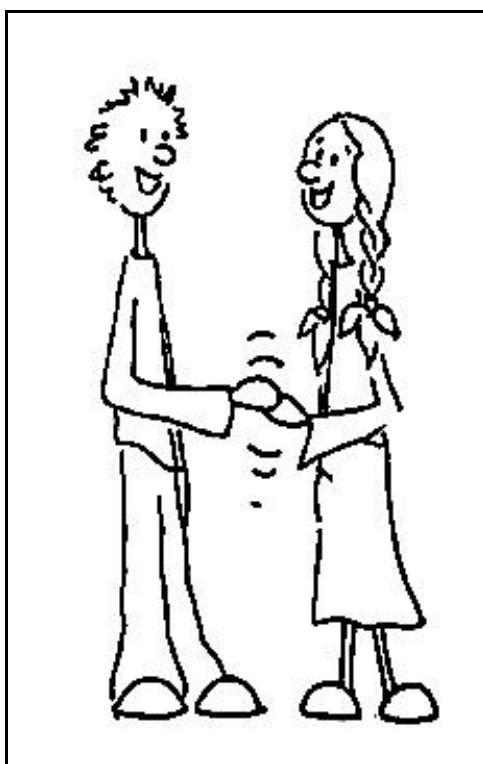
tři úryvky z Bible. Mezi prvním a druhým je vložen žalm, který je rozdělen na sloky. Refrén je dobré si zapamatovat a zpívat ho spolu s ostatními. První čtení většinou bývá ze Starého zákona, druhé čtení je z Nového zákona. Vyvrcholením bohoslužby slova je předčítání z evangelia. Evangelium čte vždy jáhen nebo v jeho nepřítomnosti kněz. Po čtení z evangelia kněz káže. Bohoslužba slova se uzavírá vyznáním víry, latinsky „Credo“ a modlitbou věřících, tak zvanými přímluvami. Na ty se obvykle odpovídá: „Prosíme tě, vyslyš nás“. Někdy může být i jiná odpověď.

Třetí část je asi nejhutnější. Věřící přinášejí dary chleba a vína. Je to gesto, ke kterému se můžete připojit symbolicky i vy, když spolu s dary položíte na oltář své problémy, smutky i radosti. To vše bude Bohem přijato a proměněno. Kněz s ministranty připraví oltář. Rozloží na něm takový ubrousek, položí kalich a misku s chlebem, nalije víno. Pak děkuje Bohu za divy, které pro nás koná. Jeho slova přerušuje zpěv „Svatý“, latinsky „Sanctus“. Po tomto zpěvu si lidé většinou klekají, což signalizuje, že se bude dít něco důležitého. Kněz totiž proměňuje chléb a víno v tělo a krev Ježíše Krista.

Chápu, že je to nepochopitelné, ale křesťané si připomínají příkaz Ježíše, který řekl: „Toto je moje tělo... Toto je kalich mé krve... to konejte na mou památku“. Odtud křesťané věří, že se tak skutečně děje a účast na tomto

tajemství, nebo chcete-li zázraku, je pro ně velkou životní posilou. Když kněz promění víno v krev, vyzve lidi, aby vyznali tajemství víry, latinsky se to řekne „Mysterium fidei“. Následují prosby za živé i zemřelé, za církve, za svět, ukončené někdy slavnostním „Amen“. Toto hebrejské slovo, které zakončuje každou modlitbu znamená: „Staň se“, „Věřím v to, co se říká“. Lidé se pomodlí modlitbu, kterou křesťany naučil Ježíš, modlitbu „Otče náš“. Ta je sice nadívaná, ale nese s sebou vnitřní dynamiku. Po modlitbě Otčenáše si věřící předávají pozdrav pokoje. Přejí si: „Pokoj s tebou.“ Můžete přát i „Pokoj vám“, „Pokoj tobě“. Je to přání pokoje trochu rozdílného, než jak ho běžně chápeme. Je vzato z hebrejského „šalom“. A vyjadřuje souhrn veškeré představitelné blaženosti, maximálního životního štěstí, souhrn veškerého dobra, které jsme s to přijmout. Hezký pozdrav, že?

Po pozdravení pokoje lidé zpívají zpěv „Beránku Boží“, latinsky „Agnus Dei“. Podává se přijímání, umyje se nádobí a kněz zakončí bohoslužbu obětí modlitbou.

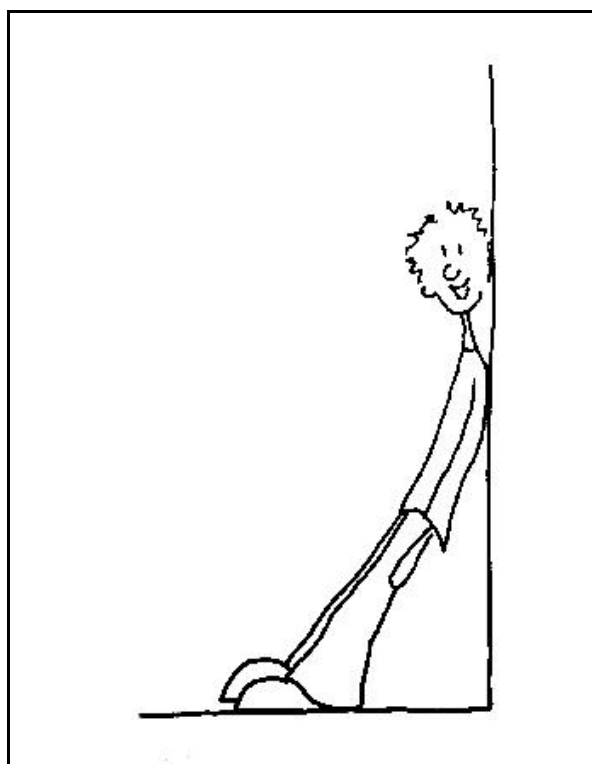
Poslední část je lapidární: krátká „oznámení“, jinak řečené „ohlášky“ a závěrečné požehnání. Propuštění shromážděného lidu pronáší jáhen nebo kněz: „Jděte ve jménu Páně.“ Mše končí a věřící jdou přijaté dary zúrodnit.

VĚTŠÍ CÍRKEVNÍ SLAVNOSTI

Je dost pravděpodobné, že se setkáte ve svém životě se mší, která má něco navíc, nebo je slavnostnější. Napadá mne v dnešní době asi nejlepší příklad: přímý přenos z pohřební mše papeže Jana Pavla II. z Vatikánu. Ale nemusí to být jen takové slavnosti. Stačí něčí svatba či kněžské svěcení.

Takové mši zpravidla předsedá biskup, hudba je slavnostnější, někdy vám může připomínat spíše koncert než hudbu ke mši.

Pokud se jedná o svatbu, křtiny, svěcení nebo řeholní sliby, pak to důležité následuje po kázání. Není zde místo vypočítávat všechna specifika těchto obřadů. Jen se připravte na to, že obřad bude trvat o něco déle. Jestliže je přítomno tolik lidí, že si nemůžete sednout, poradím vám takovou drobnost „na přežití“. Najděte si místo, kde se můžete opřít, ať už to je lavice nebo sloup. Vždy se stojí lépe opřený, než jen tak. Kdyby se vám začaly dělat mžitky před očima, nechtějte to vydržet - potřebujete si sednout nebo nadýchat čerstvého vzduchu. Nestyďte se odejít, anebo poprosit kohokoli o pomoc. Vaše okolí vám rádo podá pomocnou ruku, i kdybyste tu dotyčnou osobu viděli poprvé v životě. Nebo se osmělte poprosit, zda by vám někdo nemohl uvolnit místo, protože se vám těžko stojí, je vám špatně, jste těhotná. Moje máma tvrdí: „Lidé mají pusy od toho, aby se mohli domluvit.“ A kde jinde by to mělo platit víc, než v kostele.

CO MÁM ŘÍKAT?

„Neobracejme pozornost svých sousedů na sebe, neusmívejme se na příchozí a zejména zdržme se všech poznámek nebo posuňků, mluví-li kněz. Nekritisujme v kostele vůbec; nejsme-li tu s čímkoli spokojeni, raději odejděme⁸.“

Mše svatá je jedním rozsáhlým dialogem mezi knězem a ostatními. Když sedíte v lavici němí jako ryby, může vám to připadat trapné. Co máte říkat? V zásadě platí stejné pravidlo jako s postoji. Buďte v tom svobodní. Jak můžete říkat: „Věřím,“ když nevěříte. Jak můžete říkat: „Amen,“ když nerozumíte slovům, která kněz pronesl? Křesťané si váží upřímnosti. Ježíš řekl, že „pravda vás osvobodí.“ Buďte upřímní k sobě i k těm okolo vás.

Jestliže chcete sledovat mešní modlitby, pak v kostelích je často položený zpěvník, kterému se říká Kancionál. V něm naleznete podle obsahu mešní řád. Podle něho se můžete zorientovat. Nebo jsou vydány podrobnější brožurky.

SEDNI! VZTYK! ... ALE KDY?

„Je lepší zůstat úplně pasivní, anebo se mohu zúčastnit? Jak se na mě lidé koukají, když se snažím chovat jako oni?“ To jsou časté otázky lidí, kteří přicházejí do kostela.

Mše se skládá z celého systému gest, úkonů, postojů. A jako žádné slovo není zbytečné a bez významu, tak i gesta a postoje nejsou prosty své hodnoty.

Všichni jsme byli školou povinní. Když vcházela do třídy paní učitelka, povstali jsme. Počkala, až se uklidníme a pak nás vyzvala, abychom si sedli. Když jsme seděli, měli jsme poslouchat. Když nás vyvolala, odpověděli jsme: „Zde.“ A postavili jsme se.

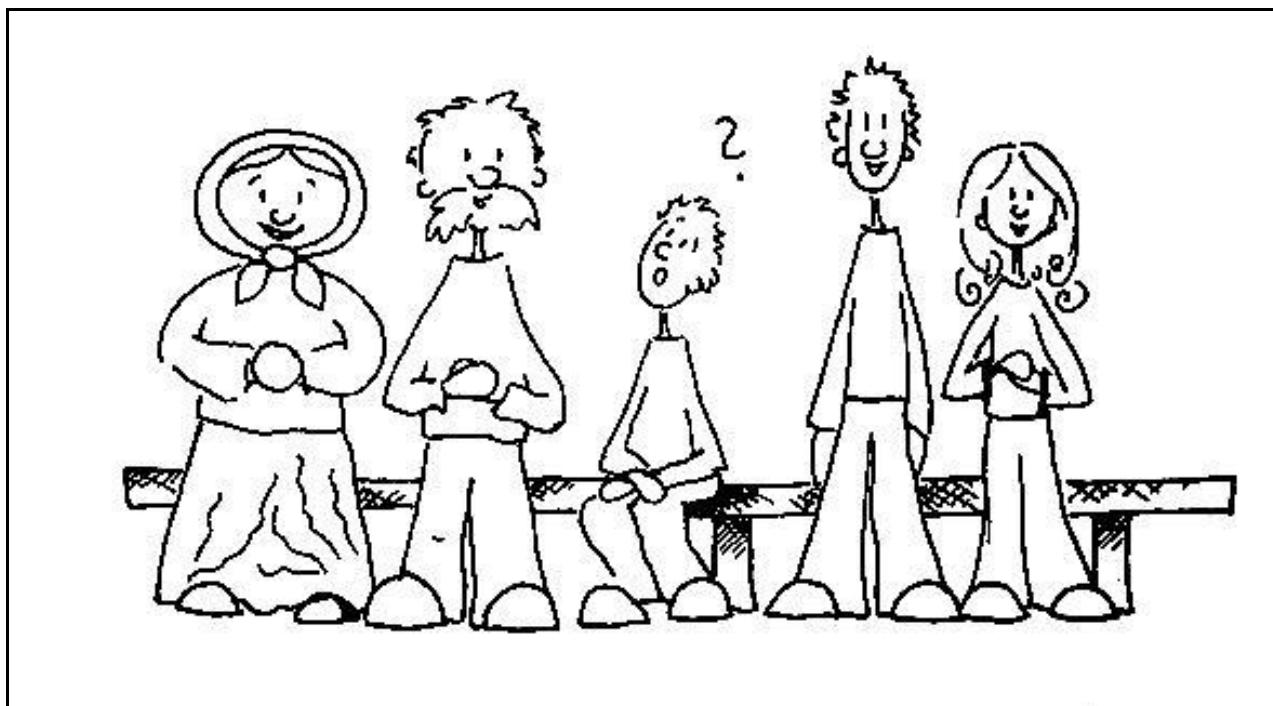
Podobně je tomu i v kostele, kde při mši postoj těla vyjadřuje to, co se právě děje. Když stojíme, při důležitějších částech mše, dáváme tím najevo úctu nebo svou bdělost a připravenost k činu. Jsme připraveni kdykoli vykročit. Když sedíme, tak posloucháme. Když klečíme, snižujeme tak svou

---

⁸ <http://www.eldar.cz/zizala/minulost/katech/kostel.htm>

velikost, stáváme se nižšími než ten, před kým klečíme. Klečení tak znamená úctu, nehodnost. Podobně lze vyložit i gesto úklony.

Rád bych vás povzbudil, abyste se cítili v kostele svobodně. Můžete společně s ostatními vstávat, sedat, klekat, ale také nemusíte, pokud se snažíte pochopit důvod takového „zbožného tělocviku“. Lidé okolo vás si všimnou, že se neúčastníte a budou se možná ptát „proč?“, ale vy můžete zůstat naslouchajícími. Kéž byste se cítili v kostele svobodně.

MÁM SI TAKY JÍT PRO „OPLATKU“?

Mše svatá je další ze svátostí (viditelné znamení neviditelné Boží moci). Jak jsem napsal výše, branou k ostatním svátostem je křest. Platí to i pro přijímání Těla Páně, neboli eucharistii. Věřící křesťané mají k eucharistii velikou úctu. Nechoďte proto k přijímání i přes vaši zvědavost, jak „to“ chutná. Jestliže toužíte přijímat, začněte se připravovat ke svátosti křtu. A pokud byste se náhodou ocitli před knězem, který rozdává přijímání, pak si dejte na ústa prst. Požehná vám a udělá křížek na čele. Vyvarujte se zbytečně trapné chvíle, protože kněz pozná, že nejste zvyklí chodit k přijímání.

KDYŽ MÉ DÍTĚ ŘVE?

Když píší tuto kapitolu, je neděle a právě jsem se vrátil ze mše, na kterou chodí v průměru šedesát dětí ve věku od nuly do desíti let, také spousta starších, ještě starších až těch nejstarších lidí čerstvého ducha. Nesu v sobě nesmazatelnou zkušenost, že i v tak velikém počtu je mše nejen možná, ale i krásná. Dostal jsem návštěvu. Její první dojem byl, že vstoupila do židovské školy, ale že se tam cítila přijata a obohacena.

Děti do kostela patří. Pokud vás někdo osočí, je zaslepený. Děti jsou naší budoucností a pokud zmizí z kostelů, zmizí s nimi i naděje na pokračování (konec křesťanů v Čechách). Přesto mít s sebou v kostele dítě nebo vodit je do kostela pravidelně, má svá pravidla.

Děti v kočárku nemohou za to, že křičí. S oblibou říkám, že nekřičí, ale zpívají. S dětmi, které již cupitají po svých, jděte co nejvíc dopředu, ať ze mše něco mají. Potřebují se totiž dívat a ze zadních lavic, kde vidí leda tak záda druhých, nic neuvidí. O to rychleji je to přestane bavit (o pět minut dřív).

Když vám dítě začne opravdu nesnesitelně řvát, vezměte je třeba dozadu a nebo na chvíli ven. Když bude škemrat, že potřebuje na záchod, je logické,

že mu nebudete říkat: „Teď ne! Vydrž! Vydrž, protože se modlím. Nebo protože se to nehodí.“ Vezměte je ven bez skrupulí.

Jsou rodiče, kteří se přede mší vybaví taškami plnými hraček řehtaček nebo bonbónů. Názory na tuto praxi se různí. Zamyslete se nad tím, jak své dítě budete učit ztišení, naslouchání a prožívání mše. I v našich zemích se například vydávají knížičky o průběhu mše. Těmi si dítě listuje a sleduje tak za pomoci svého rodiče průběh obřadu. Někde, zvláště tam, kde je dětí hodně, farář vychází malým křesťanům vstříc a obřady zjednoduší. Existují cesty, jak přiblížit dětem i tak složité a abstraktní rituály.

Pokusím se shrnout pravdy o dětech v kostele:

S dětmi do kostela můžete.

S kočárkem do kostela můžete.

Dětem polohlasně vysvětlovat obřady můžete.

Nutit přespříliš dítě k pozornosti a upjatosti znamená znechutit mu kostel třeba i na celý život.

Nechat dítě v kostele svobodně řídit je nezodpovědné a neohleduplné.

MYŠ V KAPSE ANEB ZVÍŘENA V KOSTELE?

Přišel za mnou kluk: „Já něco mám.“ A tajemně se na mě podíval. „A co máš?“ Ptal jsem se. Chvilka napětí. Přemýšlel, jak na mě. Pak zvednul ruku a beze slov ukázal na rukáv. Podíval jsem se a co nevidím, křeček.

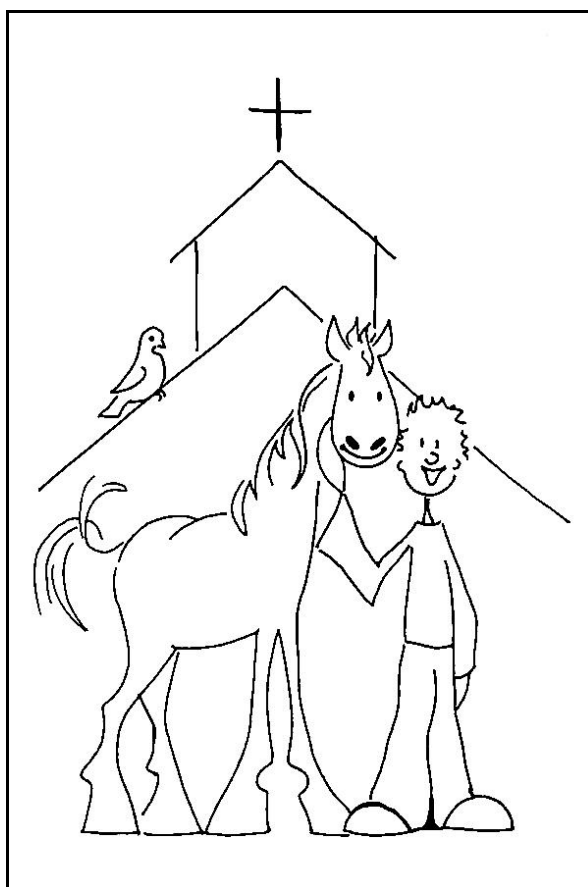
Dnes je módou nosit si v rukávu křečky a v kapsách myši. Slyšeli jste o tom? Věcí společensky zažitou je mít doma věrného přítele psa nebo kamarádka kočku. Vodit do kostela zvířata se však nehodí. Proč? Myší se může někdo štítit, na chlupy našich miláčků může být někdo alergický. Je pravdou, že dřív se nebáli do kostela vjet i na koni nebo při obětním průvodu nosili panu faráři husu, králíka nebo vajíčka, ale to se již dnes nedělá.

Možná, že vývoj pozmění tuto praxi, ale zatím je zvířatům vstup do kostela zamezen. Výjimkou by mohli být psi, kteří doprovázejí slepce nebo jinak postižené lidi. Tito psi jsou cvičeni na „slušné chování“ na veřejnosti a svého pána doprovázet musejí. Ale i v takovém případě je dobré zeptat se na to kněze.

Kolem kostelů, často to tak bývá, poletují holubi. Nestůjte proto blízko stěn kostela, nemuselo by se vám to vyplatit. Stáli jsme tak jednou před

jedním chrámem uprostřed Prahy a vedli v kolečku družný hovor. Když tu jedna kamarádka dostala přímý zásah... Věřte mi, je to pak nepříjemné shánět kohoutek s teplou vodou, kousek mýdla nebo papírové kapesníčky na utření.

ZPOVĚĎ

Když jste jednou pokřtění, už se váš křest, byť si z něho nepamatujete vůbec nic, nebude opakovat. Pokud chcete pravidelně chodit do kostela a účastnit se bohoslužeb aktivně, třeba i chodit k přijímání, vaše kroky povedou přes zpovědnici.

Zpovědi se také říká svátost smíření nebo svátost pokání. Není to pouhá čistírna nebo pračka, jak tomuto obřadu někteří říkají. O co jde? Zpověď bychom mohli zařadit do kategorie obřadů uzdravení. Náš život je proniknut vztahy. A stává se každému, že se mu ve vztazích něco nepovede. Křesťanství rozděluje tři kategorie vztahů: k sobě, k druhému člověku a k Bohu. Na všech těchto rovinách se učíme žít. Podobně jako ve škole trvá dlouho, než se žáček naučí správně číst, psát a počítat, tak i ve škole života chybujeme. Mnohdy to jsou chyby fatální, které mají dalekosáhlé důsledky. Například, když někdo někoho, nedej Bože, zabil. Život tomuto člověku již nevrátí. Chyba ve vztahu. Říká se jí hřích. S kým tyto chyby - hříchy řešit?

Když podle biblické zprávy Bůh stvořil svět, prohlásil o něm, že je „velmi dobrý“. Stvořil ho harmonický. Zlo, které díky svobodné volbě člověka vstoupilo do řádu stvoření, tuto harmonii narušilo.

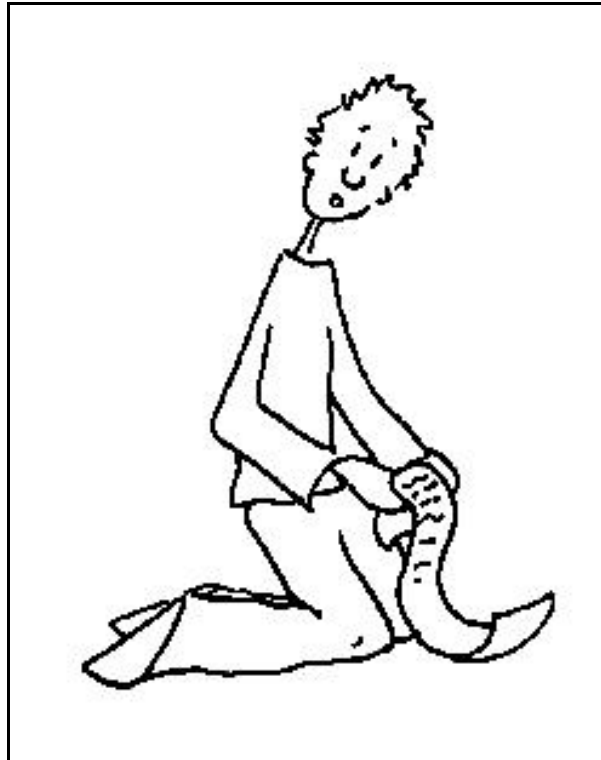
Křesťanství není ve své podstatě dualistickým viděním světa. Není to tak, že by se zlo přetahovalo s dobrem. Neexistují dva principy vzájemně protikladné. Jediným principem všeho je Bůh a ten je dobrý. Bůh stojí nad disharmonií, kterou svými činy způsobíme. Je proto jedinou cestou, jak se uzdravovat, utéci se k Bohu.

Zpověď je svátost uzdravování naší lidské dušičky. Je to svátost, tedy viditelné znamení neviditelné Boží moci. A je to podivuhodné setkání, při kterém Bohu nepřinášíme nic pěkného, jen bahno, které si v sobě nosíme. Zajímavé, že? Sami si od špíny, která v nás je, nepomůžeme, ale Stvořitel všeho je schopný s touto špínou pracovat, proměnit ji a uzdravit naše rány, i přesto, že se zdají neuzdravitelné. Zpověď je SETKÁNÍ s Bohem, který je Otec a který je Lékařem našich ran.

JAK ZAČÍT?

Setkat se poprvé s odpouštějícím a přijímajícím Bohem vyžaduje jistou dobu přípravy. Vyhledejte kněze, kterému budete důvěřovat, se kterým se

dohodnete na podrobnostech. Řekne vám, jak toto setkání probíhá, jak se na něj připravit. Možná vám doporučí tzv. Zpovědní zrcadlo (okruhy, podle kterých si porovnáte myšlenky). Na začátek je dobrou pomocí napsat si nějaký tahák.

A nadto je moudré uvědomit si, o co mi při tomto velmi krásném setkání jde. Trefně se o tom vyjádřil spisovatel Michail Quoist:

„Jdeš-li ke zpovědi, myslíš nejprve: co mu řeknu? Pak: co si asi pomyslí? A konečně: co mi řekne? Mysli však především na to, s kým se setkáváš a co dostaneš. Děláš víc povyku kvůli hříchům, které přinášíš, a velmi málo kvůli spásonosné lásce, která je ti dána. Čím více uznáváš, že jsi hříšník, čím víc trpíš za svůj nedostatek lásky, čím víc prahneš po odpuštění, tím víc se ti dostane milosti vykoupení.“

OPRAVDU NEŘÍKÁ KNĚZ NIKOMU MÉ HŘÍCHY?

Ano, kněz je povinen zachovávat absolutní zpovědní mlčení. To, co mu řeknete ve zpovědi, si odnese do hrobu. Porušení zpovědního tajemství je postihováno těmi nejpřísnějšími církevními tresty.

Jeden kněz mi vyprávěl o zpovědi zajímavou zkušenost. Říká se, že je někdy těžké pro kněze unést tíhu hříchů nějakého kajícího. Ale nikdo

nepřemýšlí nad tím, že kněz je svědkem hlubokého obrácení nějakého člověka. Takové obrácení může být důvodem k radosti. A kněz se o tu radost nemůže s nikým rozdělit. Musí ji „vykřičet do nebe“.

Jednou jsem slyšel z úst kněze poděkování za gratulace k jeho životnímu jubileu: „Ani nevíte, jak jsem mezi vámi rád. Jak jsem vám vděčný. Tolik víry, tolik obrácení a tolik snahy o poctivý život, který vidím u vás, pomáhá i mému životu.“

Kněz není soudcem, ale služebníkem Božího milosrdenství a je proto často nejen překvapen, jaké veliké divy činí Bůh na „vnitřním nádvoří“ člověka, ale sám je obohacen.

KDE SE ZPOVÍDAT?

Tradice církve ukazuje rozmanitost forem tohoto setkání. Je vaším právem vybrat si kněze. Někdo se pak rád zpovídá ve zpovědnici, vkleče, kdy s knězem komunikuje přes mřížku. Stud mu totiž nedovolí mluvit z očí do očí. Církev nabízí tuto diskrétní formu.

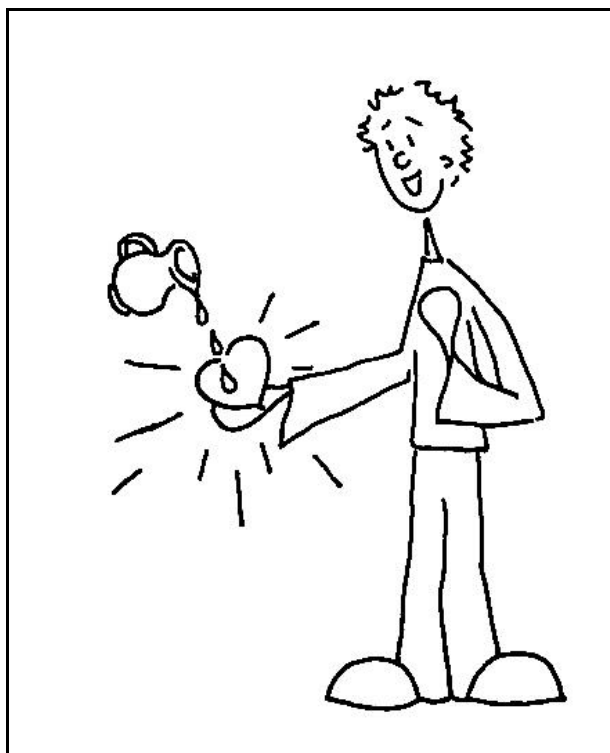
V některých kostelích jsou pak zpovědní místnosti, kde ti dva sedí tváří v tvář. Sám jsem pak zažil zpovědi na různých místech: v přírodě, při chůzi, na schodech nemocničního oddělení, v trabantu.

Zpověď nemusí nutně trvat dvě minuty. Nechtějte zpověď na „běžícím pásu“. Nikdy nezapomenu na svou vojenskou službu, kdy jsem jezdil za jedním knězem, se kterým jsem strávil celý den. Pracovali jsme spolu, jezdili po nemocných, po úřadech. Večer kněz odsloužil ve farním kostele mši. Povečeřeli jsme a den završili zpovědí. Daleko lehčeji se mi hovořilo, protože jsem byl přijat. To je jedna z mnoha různorodých zkušeností, které křesťan může poznat.

Když se setkáváte ve zpovědi s Bohem a svěřujete mu své hříchy, proč mu nesvěřit i to dobré, co vám dal. Při zpovědi je hezké Bohu poděkovat za setkání, která mi umožnil, za lásku, kterou mi druzí projevili, za dary, které jsem dostal. Odevzdejte mu celý život, aby s ním mohl pracovat. I to je tvář svátosti smíření.

KDY JÍT KE ZPOVĚDI A KOLIKRÁT ZA ROK?

Ke zpovědi jděte kdykoli, když toužíte po setkání s Božím milosrdenstvím. Církev navrhuje spodní hranici: jednou za rok. Ale to neznamená, že nemůžete přijít vícekrát. Obvyklé je měsíčně, ale může to být o něco častěji i řidčeji, jak to cítíte vy. Rozhodně využijte každé vhodné příležitosti. Jak byste mohli chtít po lékaři, aby uzdravil ránu na choulostivém místě vašeho těla, když mu ji neukážete? Když nebudete chodit na kontroly? Podobně je to i se zpovědí.

SVATBY

„Já, František, odevzdávám se Tobě Marie a přijímám Tě za manželku. Slibuji, že Ti zachovám lásku, úctu a věrnost, že Tě nikdy neopustím a že s Tebou ponesu všechno dobré i zlé až do smrti. K tomu ať mi pomáhá Bůh. Amen.“ A ona říká: „Já, Marie...“

Takto zní manželský slib v Římskokatolické církvi. Uvážíte-li do důsledku tento slib, který si snoubenci řeknou z očí do očí, dáte mi za pravdu, že je to velká zodpovědnost a závazek. Svatba patří mezi sedm svátostí, je tedy viditelným znamením neviditelné Boží moci. Předpokládá se proto, že snoubenci budou pokřtění.

Musím se přiznat, že v otázkách manželství nemám takřka žádné zkušenosti. Proto v této kapitole budu citovat P. Aleše Opatrného:

„Katolická církev chápe manželství jako trvalý vztah muže a ženy, ke kterému se rozhodli svobodně a na celý život, z něhož chtějí přivést na svět děti a chtějí ho žít s Boží pomocí, ne tedy jen z vlastních sil. K uzavření manželství je třeba, aby ti dva byli pokřtění katolíci, pokud ne, musí se žádat o dovolení biskupa. Dále je třeba, aby nejméně měsíc před svatbou navštívili společně faráře, pokud možno svého vlastního anebo v kostele, kde budou mít svatbu a vzít s sebou křestní listy, rodné listy a občanské průkazy. Musí

absolvovat sepsání protokolu a přípravu na tuto svátost (ten, který vás bude oddávat, by se měl zeptat, jak vy sami vidíte svůj vztah, zda se rozhodujete k trvalému manželství atd.). Člověk má být tedy na uzavření manželství nějak připraven, aby věděl, jak závažnou svátost přijímá. Dnes snad už také všichni vědí, že se manželství uzavírá buď na úradě (to ale nemá platnost před církví), nebo v církvi, a to má platnost i před státem⁹.

Říkám, že důležité věci se nemají uspěchat, ale dobře připravit. Tedy i manželství. Jestliže uvažujete o svatbě v kostele, přijďte za knězem raději půl roku dopředu. Ano, slyšíte dobře. Co je to půl roku ve srovnání s padesáti lety (zhruba) společného života? Na jedné straně je kněz „úředníkem“, takže s vámi musí vyplnit nezbytné formuláře, na druhé vám nasadí nejednoho brouka do hlavy, když otevře otázky, které si pro zamilovanost nekladete. Kněz je často zná ze zповědnice, kde manželé mluví o svých trápeních:

„Je potřeba jasně říci, oč jde, aby člověk mohl dělat jasné rozhodnutí, aby věděl k čemu se rozhoduje. Dále je třeba upozornit na některé věci, které jsou pro lidi, chystající se přijmout svátost manželství, zatím čistou teorií¹⁰.“

„Co se ale stane, když se manželství katolíků rozpadne? Jsou zde v podstatě tři možnosti. Za prvé, že požádají biskupa o rozvod od stolu a lože. To znamená, že nebudou užívat ani společného majetku, ani společného lože, ale neopravňuje je to uzavřít další sňatek. Druhá možnost je, že se po velice obtížném církevním soudním procesu zjistí, že manželství bylo z určitého důvodu od začátku neplatné (např. jeden z manželů nechtěl manželství natrvalo a tento jeho postoj se prokáže). Je-li manželství za takové prohlášeno, jsou oba dva opět volní pro další sňatek. Nakonec je zde ještě třetí možnost, a ta je nejčastější, že se s tím nedá nic dělat, že zkrátka až do smrti jednoho z partnerů je jejich manželství platné, i kdyby každý z nich uzavřel třeba ještě postupně tři další svazky¹¹.“

Někteří lidé si často dokáží, byť nevědomky, svůj život zauzlovat. Ale i pro tyto lidi je církev otevřená, nabízí jim pomoc a doprovázení, i když plně nemohou nabírat z pokladů, které společenství církve nabízí.

---

⁹ OPATRŇÝ, Aleš, Příprava na manželství, Pastorační středisko, Praha 1997, 14.

¹⁰ OPATRŇÝ, Aleš, Příprava na manželství, Pastorační středisko, Praha 1997, 3.

¹¹ OPATRŇÝ, Aleš, Příprava na manželství, Pastorační středisko, Praha 1997, 13.

KNĚZ A NEMOCNICE

Jak se dívají křesťané na nemoc? V katechismu najdeme hutnou, ale jistě nevyčerpávající odpověď: „Nemoc a utrpení vždy patřily k nejdůležitějším problémům, které podrobují lidský život zkoušce. V nemoci člověk zakouší vlastní bezmocnost, vlastní meze a svou ohroženost. Každá nemoc nám může dát zahlédnout smrt. Nemoc může vést k úzkosti, k uzavření se do sebe, někdy dokonce k zoufalství a vzpouře proti Bohu. Může však také napomáhat člověku k větší zralosti, pomoci mu rozlišit v jeho životě, co není podstatné, aby se zaměřil na to, co je důležité. Velmi často nemoc vyvolává hledání Boha a návrat k němu¹².“

V nemocnicích, pokud budete pozorní, naleznete kontakty na nemocniční kaplany. Nemusíte být věřící, pokřtění a tak dále. Můžete se cítit jen osamělí, nepochopení, zmatení situací, do které vás nemoc přivedla. V takovém případě zavolejte tohoto kaplana. Nebude vás obracet na víru, nebude si za svou službu účtovat nějaké peníze. Možná nebude mnoho mluvit, ale vyslechne vás, bude s vámi.

Vždyť jeden druhého zvláště v náročných chvílích svého života potřebujeme. Ježíš dal křesťanům příkaz: „Radujte se s radujícími, plačte s plačícími.“

Co platí pro nemocnici, platí i pro ty, kteří jsou upoutáni na lůžko doma. Stačí zavolat a domluvit se, aby vás nějaký kněz navštívil. Udělá to jistě rád. A nejen kněz: „O nemocného a zvláště o člověka těžce nemocného má pečovat a pomáhat mu na jeho cestě každý, kdo je mu nablízku a kdo je toho schopen¹³.“

Když někdo z vaší rodiny smrtelně onemocní a pro vás, nejbližší milované osoby, se stane péče o tohoto nemocného příliš vyčerpávající, je možné využít hospicové péče. První a nejznámější je Hospic sv. Anežky České v Červeném Kostelci, ale existují i další hospice po celé naší zemi. Uvedu alespoň kontakt na hospic v Červeném Kostelci: 5. května 1170, 549 41 Červený Kostelec, internetové stránky: <http://www.hospic.cz/>.

Strávil jsem v tomto hospici asi dva týdny na stáži. Sám jsem byl mile překvapen rodinnou atmosférou. S obyčejnou nemocnicí se hospic těžko

---

¹² *Katechismus katolické církve*, Zvon, Praha 1995, 1500, 1501.

¹³ OPATRŇÝ, Aleš, *Malá příručka pastorační péče o nemocné*, Pastorační středisko, Praha 1995.

srovnává. Předně pro personál není trpící nemocný člověk jen nějaká diagnóza, ale člověk, který má svou důstojnost. Toto prostředí proměňuje lidi a oni se tam rádi vrací a nejednou přidají své síly, podají pomocnou ruku. Celý Červený Kostelec žije svým hospicem. I těžce nemocní a umírající obohacují ty zdravé.

Vybavuje se mně jedna tvář paní s roztroušenou sklerózou, která je mnoho let upoutaná na lůžko. Svou nemoc zacílila na pomoc druhým. Sice nemohoucí, ale dokáže být oporou lidem, kteří za ní chodí, třeba jen „na kus řeči“. Je šťastná.

POHŘEB

Smrt je bolestnou událostí. Někdo blízký zemře a po něm zůstává díra. Přesto jako příbuzní máme na starost uspořádat rozloučení. V podstatě máte čtyři možnosti. Buď neuspořádáte žádné rozloučení a popel svého příbuzného rozsypete na rozptylové loučce nebo uspořádáte ryze civilní rozloučení v krematoriu, nebo požádáte nějakého kněze, aby na rozloučení před kremací promluvil a nebo můžete požádat o pohřeb přímo v kostele. Zvláště když zemřelý chodil do kostela pravidelně a v církvi byl aktivní, je dobré a jeho důstojné, aby měl pohřeb v kostele.

Společenství církve je plné vazeb, o nichž lidé, kteří do kostela nechodí pravidelně, ani nevědí. Často se tito na pohřbech diví, jak byl jejich příbuzný známý a třeba i oblíbený.

Jeden člověk byl velmi překvapený z pohřbu třináctiletého chlapce. Čekal velice smutný pohřeb, ale ten se nesl ve slavnostním duchu. Z pohřbu se stala slavnost doprovázení na práh nebe. Odtamtud nás ten mladý chlapec bude jednou vítat.

V křesťanské optice není smrt pouze dokonání života, ale je i dokonalostí života. Přítomnost zemřelých příbuzných v našich vztazích se smrtí nepřerušuje, ale pouze proměňuje. Křesťané věří, že lidská duše je nesmrtelná, že dál žije, že nám na naší životní cestě nějakým způsobem pomáhá.

Odkud křesťané berou tuto naději, tento optimismus? V centru křesťanské víry se stala klíčová událost Kristova zmrtvýchvstání. Jestliže Kristus vstal z mrtvých, máme naději, že i my jednou z mrtvých vstaneme.

Postoj křesťana ke smrti je pak „smát se uprostřed slz“. Na jedné straně křesťané prožívají smutek z rozloučení se svým blízkým, na druhé straně mají onu naději na shledání.

Ještě bych se rád zmínil o dvou dílčích otázkách. Zamyslel bych se nad krematoriem jako místem rozloučení a vyjednáváním pohřbu s knězem.

Víte, jaký je rozdíl mezi rozloučením v kostele a krematoriu? Do kostela přichází člověk již jako malý, když ho tam jeho rodiče přinesou, aby ho nechali pokřtít. Malý človíček doprovázený svými rodiči pak do kostela chodí neděli co neděli, poznává své vrstevníky, poznává své životní hodnoty. Jeho víra projde krizí. Víra dítěte musí být přetavena ve víru dospělého člověka. Dospělý věřící křesťan nalezne také své nezastupitelné místo ve společenství církve. Řekněme, že se třeba ožení nebo provdá. Kde? Zase v tom svém kostele. Doprovodí do kostela i své děti. Chodí jednou měsíčně ke zpovědi, kde se pere se životem a se sebou samým a kde vítězí. Jako zralý člověk mnoho času stráví na kolenou, aby Bohu přinášel prosby za druhé lidi, za mír ve světě, za hojnost, za osamělé, nemocné, děti, mladé, rodiny i staré, prostě za celý svět. Kostel se mu stává druhým domovem. Tento člověk pak zemře. Společenství lidí, se kterými tento druhý domov sdílel, se s ním v kostele rozloučí. V kostele se žije celý život. Krematorium je pouze smrt. Je to dům smrti. Kostel naproti tomu je domem života. Krematorium kastruje plnost života, do které patří i smrt. V krematoriu pouze pláčeme, ale náš život nedoprovází pouze pláč.

Když přijdete na faru domloutvat s knězem pohřeb, pokuste se rozpomenout na svého zemřelého příbuzného. Říci: „Pane faráři, maminka byla hodná, pro rodinu, starala se o domácnost a pracovala v hospodářství...“ to je málo na nějakou promluvu. „Pane faráři, ale vy to umíte říci,“ slyšel jsem často jako tečku za dotazováním kněze na podrobnosti.

Moc mu pomůžete, když si rozmyslíte jakou životní moudrost vám váš příbuzný zanechal. Je to duchovní dědictví, ke kterému se váš příbuzný musel těžce probíjovat. Na vás, jako další generaci, záleží, jak s tímto dědictvím naložíte. Kněz o tomto dědictví může mluvit. Může ho zmínit jako základy, na nichž vy pak můžete dál stavět hodnotu, kterou vám váš zemřelý příbuzný odkázal, můžete ji dále rozvíjet.

Můj děda například říkal: „Drž se pevně moudrých lidí, hlupák tě ničemu nenaučí.“ Já jsem svého zemřelého dědu vzal vážně. A myslím, že jsem neprohloupil.

KDE SE DOPTÁM, KDYŽ NEVÍM?

Možná znáte ve vašem okolí nějakého věřícího katolíka. Všichni se učíme, že naše víra má být dospělá, že máme být připraveni kdykoli svědčit o důvodech své naděje. Jestliže dotázaný neví, ať se zeptá. Vaše hledání může obohatit jeho víru. Kde jsou kostely, tam bývají často nástěnky nebo alespoň v neděli otevřené dveře. Kněze najdete přede mší nebo po mši. Kde je fara, zvoňte na faru. Jinak v telefonních seznamech jsou čísla na Římskokatolické farnosti.

Jeden kněz s oblibou říká: „Jsem šťastný, že žiji ve třetím tisíciletí.“ A protože v něm žijeme všichni, tak jsou informace o církvi přítomny na internetu. Nejzákladnější získáte třeba na adresách: www.cirkev.cz; www.vira.cz; www.pastorace.cz; www.proglas.cz; www.radiovaticana.cz a mnoho jiných. Uvedu ještě jednu adresu na dokumenty a příručky, které rozvíjejí témata, o kterých zde čtete: www.fatym.com a www.TV-mis.cz.

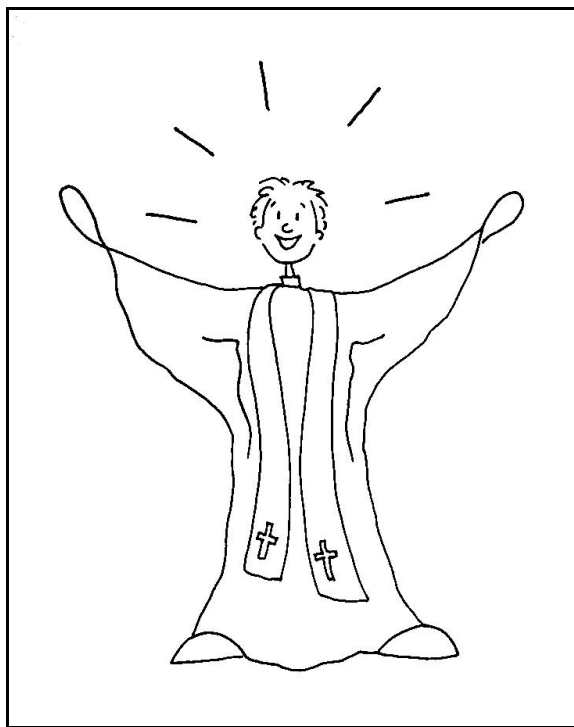
FARÁŘ VÁS NEKOUSNE

Lidé mají často velice přemrštěné představy o kněžích. Jako by to byli „nadlidi“. Schovávám jedno velice pěkné kázání mého přítele kněze.

„Kněžství bývá často napěchováno nejrozmanitějšími přemrštěnými ideály a očekáváními. Především se předpokládá, že kněz bude vždy usměvavý a ochotný, dnem i nocí k dispozici pro žadatele oprávněné i dotěrné. Nemá právo být nevyspalý a mít špatnou náladu. Známe smýšlení typu: já jsem jen obyčejný hříšník, ale on - kněz nemá právo hřešit!

Další přemrštěné požadavky se týkají profesionální přípravy a praktické zdatnosti kněze. Představte si odborníka na homiletiku, katechetiku, rétoriku, biblistiku, liturgiku, religionistiku, filozofii, pedagogiku, etiku, pastorální medicínu, dogmatiku a právo, který ovládá latinu, řečtinu, hebrejštinu a tři světové jazyky, rozumí znamením dnešní doby ve světle evangelia, chápe problémy dnešního člověka i našich rodin, osloví všechny věkové kategorie věřících i nevěřících, soucítí zejména s nemocnými a trpícími, má uhlazené společenské vystupování, k ženám je natolik otevřený, aby nebyl považován za jejich nepřítel, ale i natolik zdrženlivý, aby nevzbuzoval ani náznak pohoršení. Věnuje se účetnictví, stavebnictví, jednání s úřady i kostelničení, má smysl nejen pro potřeby své

farnosti, ale i celé diecéze a celé církve, působí misijně a s apoštolskou horlivostí, sleduje také kulturu, veřejný život, politiku, snad i sport, zachází s počítačem, e-mailem, internetem, má přečtená klasická díla světové i naší literatury, umí pěkně zpívat a hrát na nějaký hudební nástroj, čte také všechny církevní dokumenty a teologickou literaturu. Ale především je člověkem hluboce zakořeněným v Kristu a mužem ustavičné modlitby.

Není těžké pochopit, že, takové spojení Mirka Dušina, Alberta Einsteina a sv. Františka z Assisi nikde nenajdeme. Všechny tyto vlastnosti a schopnosti nemůže adept kněžství získat ani v průběhu své přípravy, ani v momentu svého svěcení. Jestliže třeba neumí oslovit děti, nelze čekat, že mu bude vztah k dětem automaticky dán tím, že mu biskup při svěcení položí ruce na hlavu. Kněžským svěcením zprostředkuje biskup svěcenci dar Ducha svatého a nikoli pestrou paletu znalostí, schopností, šikovností a dovedností.“

Kněz by měl být mužem dialogu, člověkem setkání. Často s tím sám bojuje, ale většinou je otevřený pro „lidské duše“. Nebojte se proto kněze vyhledat, pokud snad budete chtít pomoci se zmatkem, který ve vás je. Kněz není psycholog ani psychiatr. Není lékař, ale usiluje o to, být dobrým člověkem. A když vám nebude schopen pomoci, bude se za vás modlit. Mnohdy to stačí a mnohdy to je to nejlepší, co potřebujete, i když v Boha nevěříte. Vždyť kdo ví...

BIBLE

MÁM DOMA BIBLI PO BABIČCE?

Obdivuji ty nadšence, kteří s odvahou otevřou zažloutlé listy prastaré knihy: „Přečtu si tu Bibli svatou, když je tou nejvydávanější knihou na světě.“ Většinou končí po několika stránkách. Vůbec Bibli nechápou, a tak ji založí zpět hluboko do svých knihovniček mezi jinou nečtenou literaturu. Taková je zkušenost mnoha lidí, se kterými jsem mluvil. Netrapte se zbytečně. Máte-li onu počáteční odvalu, kupte si Bibli, která je přeložena do srozumitelnějšího jazyka.

JAKOU BIBLI SI MÁM POŘÍDIT?

„Jakou Bibli si mám pořídit?“ Slyším vaši otázku. Náš český národ je velmi bohatý na překlady Biblí. Dějiny české Bible začínají s příchodem Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu. Ti přeložili Bibli do staroslověnštiny. K tomu složili předmluvu, která se nazývá Proglas. Dovolte mi odcitovat několik slov našich věrozvěstů:

„Jako bez světla radost mít nebude
oko patřící na všechno stvoření Boží,
neb vše ani není krásné ani viditelné,
tak i každá duše bez knih,
neznající zákona Božího,
zákona Písem duchovního,
zákona zjevujícího ráj Boží.

(...)

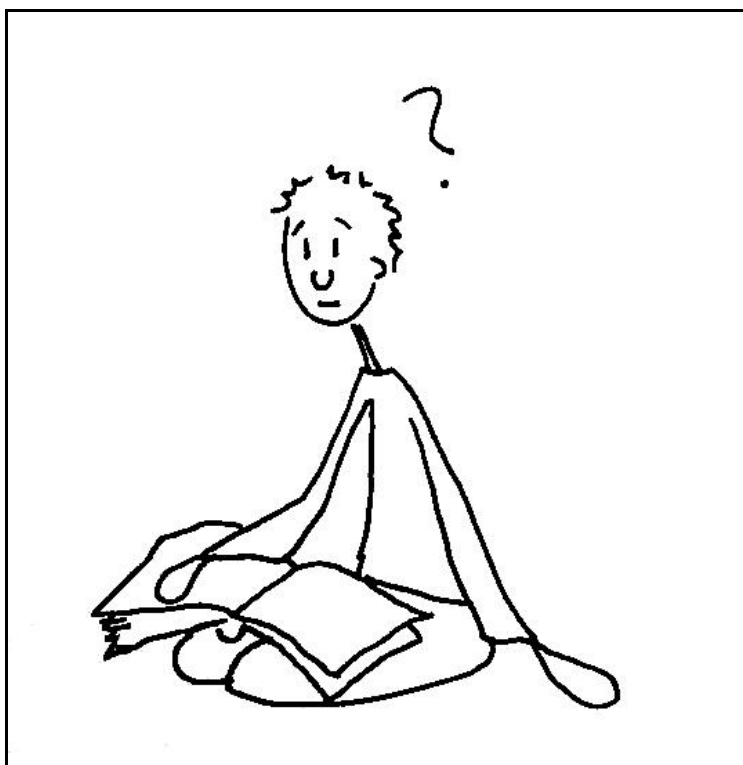
Nahé jsou všechny národy bez knih
a nemohou zápolit beze zbraně
s protivníkem našich duší...“

Češi, zdá se mi, vzali soluňské bratry vážně, a tak máme dochovány české vpisky k žalmům ze 13. stol. První dochovaná Bible je o sto let mladší (říká se jí Drážďanská). Už v roce 1488 vychází česká Bible knihtiskem. V druhé polovině 16. stol. jsme svědky opravdu odborné práce na překladu

Bible Kralické a o sto let později vzniká první ekumenická Bible (řčená Svatováclavská).

To je takový historický exkurz. Jakou Bibli je dobré si pořídit? Pokud chcete seriózní překlad, pak si kupte tzv. Ekumenickou Bibli s deuterokanonickými knihami vydanou poprvé v roce 1979. V kostelech uslyšíte jiný překlad, tzv. Bognerův. Z něho je vydán jen Nový zákon. Jsou v něm dobré poznámky, které osvětlí samotné Boží slovo. Pro rodiny jsou vydávány Rodinné Bible. Je v nich plno obrázků, vysvětlivek, které pomáhají pochopit tyto několik tisíc let staré spisy. Existují i jiné překlady, ale s nimi se trápit nemusíte, i když ten, kdo chce studovat Bibli podrobněji, ať se stane „sběratelem Biblí“. Pomohou mu totiž, když neumí řecky ani hebrejsky, nahlédnout do bohatství slov.

Přišli za mnou manželé, že chtějí dát pokřtít své dítě. Vždy si povídáme o víře. Dostali jsme se na téma Bible. Otec toho dítěte mi řekl: „Je ostuda, když někdo nezná Bibli alespoň trochu. Jak potom může rozumět, když ho jiný nazve nevěřícím Tomášem?“ Ten otec měl pravdu. Přesvědčte se také.

MÁM ZAČÍT ČÍST BIBLI OD ZAČÁTKU?

Bible je ve své podstatě celou knihovnou různých spisů, které někdo začal psát a sbírat zhruba před třemi tisíci lety a za nejmladší knihou autor udělal tečku o tisíc let později, někdy okolo roku sto po Kristu.

Asi je moudré začít s něčím jednoduchým. Nalistujte si Nový zákon a zakousněte se buď do Matoušova, Markova nebo Lukášova evangelia. Celá Bible je totiž směřována na osobu Ježíše Krista, který je naplněním Starého zákona. Nový zákon pak jeho osobu reflektuje. Evangelia nám podají různé pohledy na jeho osobu. Dostaneme se tak do centra Bible.

Je o něco těžší začít číst od začátku, ač jsou v první knize Mojžíšově pěkné příběhy o stvoření, o ráji, o prvních lidech, o potopě, o patriarších. Četba těchto stránek může probudit mnoho otázek. Jestliže je ve vašem okolí někdo, kdo Bibli zná, můžete se o takovou četbu pokusit.

JAK ČÍST BIBLI?

Následuje otázka jak číst Bibli. Nečtěte ji, jak říkala má profesorka českého jazyka na gymnasiu, „na vejďelek“, „nehltejte ji“. Pokud budete číst pozorně a pokud se pokusíte konfrontovat obsah se svým osobním životem, naleznete v Bibli opravdový poklad. Jeden moudrý člověk, kterého jsem potkal, mi dal dobrou radu, jak číst Bibli: „Čti ji tak, jako by to byl dopis pro tebe.“

ŽEHNÁNÍ A SVĚCENÍ

CO ZNAMENÁ NĚKOHO NEBO NĚCO ŽEHNAT?

Římskokatolická církev udržuje tradici žehnání nebo svěcení různých předmětů, osob, životních situací. Co to znamená? Může i do kostela nechodící přinést knězi například křížek, aby ho požehnal? Je rozdíl mezi žehnáním a svěcením?

Žehnání, žehnat, požehnat je odvozeno od latinského slova „signare“, česky „označit“. Synonymum pro slovo žehnat se také používá „dobrořečit“. Žehná a dobrořečí se kdeco a kdekdo. Slovo je velmi mocné. Může zranit i zabít, může hojit a dát život. Gesto doprovázející slovo ještě umocňuje

význam slova. Proto nad věcmi, osobami, událostmi se pronáší slovo doprovázené gestem. Protože je to dobro - řečení. Jedná se o slovo dobré, slovo, které dává věci, osobě, události dobré nasměrování.

Co je možné žehnat? Rodiče mohou žehnat své děti. Stačí obyčejný křížek na čelo s přáním, aby se dítěti nic zlého nestalo. Každý může žehnat sama sebe, když ráno vstává nebo jde spát. Může požehnat chléb. Může žehnat nemocným, starým lidem než se vydají na cestu.

Kněží vám pak mohou požehnat například křížek na krk. Mohou vám požehnat nové auto, pracoviště, dům nebo byt, ve kterém bydlíte.

V Římě je tradice, že kněží chodí před Velikonocemi po domácnostech a žehnají domácnosti svěcenou vodou. U nás tak chodili na Tři krále anebo na Mikuláše.

Mohou také žehnat zvířatům, vašim polím a tak dále.

Žehnání je spojeno se znamením kříže, svěcenou vodou, někdy i kadidlem a na Tři krále posvěcenou křídou.

Nejedná se o magii. Svěcená voda, kadidlo, křída, jsou pouze viditelná znamení, gesta, která doprovázejí slovo modlitby a Boží sílu, která je neviditelná. Žádný posvěcený růženec na zpětném zrcátku vašeho automobilu vás před nehodou nechrání, když jezdíte nebezpečně. Ale růženec vám může připomenout Pána Boha, který pro vás chce jen dobro a tedy i bezpečné dosáhnutí cíle vaší cesty.

Abyste si dokázali představit jak se žehná, dovoďte mi na tomto místě uvést jednu ze žehnacích modliteb rodičů dětem:

„Pane, náš dobrý Bože, Otče našeho Pána Ježíše Krista, shlédni na našeho (doplní se jméno), který stojí před důležitým krokem ve svém životě. Provázej ho požehnáním v jeho očekáváních a nadějích, vždyť všechno závisí od tvé pomoci. Chraň ho od zlého a veď ho po správných cestách. Zachovej ho ve své lásce a ve společenství své církve. (Žehnající dělá na čele žehnaného znamení kříže.) Ať tě provází a chrání všemohoucí Bůh, Otec i Syn i Duch svatý. Amen.“

JAKÝ JE ROZDÍL MEZI ŽEHNÁNÍM A SVĚCENÍM?

Svěcení je trochu něco jiného. Být posvěcen znamená být vyjmutý z profánního užívání. Už se také nesvětí kdekdo a kdekdo. Například svěcená voda se více nepije nebo se nevylévá do umyvadla. Na posvěcených olejích si

neusmažíte řízky a okolo posvěceného oltářního stolu se křesťané shromažďují ke slavení mše a ne k jídlu.

POTKÁM CÍRKEV I MIMO KOSTEL?

Církev se na kostel neomezuje. Ba naopak, křesťanství se uskutečňuje mimo kostel, v rodině, na pracovišti mezi přáteli i nepřáteli. Jestliže je pro křesťana víra jen jako nedělní šaty, z nichž se v nedělní podvečer zase svlékne a v pondělí byste nepoznali, že chodí do kostela, nepochopil, o co jde. Může dávat okolí dokonce i pohoršení. Být křesťanem znamená přijmout životní styl. Základní zákon, nejvyšší přikázání, které dal lidem zakladatel křesťanství Ježíš Kristus, zní: „Miluj Boha nade všechno a druhého člověka jako sama sebe.“

Proto se kolem kostela mohou dít ještě další velice zajímavé aktivity. Vyučování náboženství dětí je takřka pravidlem. Pokud jste dali pokřtít své ratolesti, jistě jste se při křtu zavázali, že jej doprovodíte „na práh kostela“. Je to jedna z aktivit, které byste si mohli na začátku školního roku všimnout.

Některé farnosti pořádají různé přednášky, charitativní akce, sportovní vyžití, poutě, biblické hodiny, setkání maminek, tatínků, seniorů, dětí, mládeže, rodin... Při nich můžete najít přítele a podporu na rozbouřeném moři, které se nazývá život.

S tím také ruku v ruce jde zodpovědnost za spoluúčast na těchto „podnicích“. Nefunguje nikdy dlouho, jestliže se sejdou pouze konzumenti. Ti pak snědí vše a odejdou. Jak výstižná je moudrost: „Jaké si to uděláš, takové to máš.“ A společenství církve je postaveno na tomto základě. Chcete-li něco dělat a je to dobré, obraťte se na církev, nabídněte své dary. Najdete široké pole příležitostí, co se životem. Člověk žijící z víry se snad ani nedokáže nudit.

SVĚDECTVÍ

Přijměte jedno svědectví člověka, který v kostele našel to, co hledal.

„Ptáš se mě, co mi dělalo potíže, když jsem začínala chodit do kostela. Co se mi zdálo trapné, nepochopitelné. Odpověď zní jinak, než sis možná představoval.“

Do kostela jsem začala chodit ve chvíli, kdy se mi věci přestaly zdát divné a nepochopitelné. Už dávno (vlastně odmalička) jsem cítila potřebu věřit v Boha. Když jsem přijela do Itálie (to mi bylo sedm let), všude jsem se setkávala s Kristem. Byl na každém rohu. Stačil třeba nějaký film v kině nebo v televizi, debata ve škole, obraz v muzeu. Ohromeně jsem se dívala a poslouchala, otáčela jsem se za ním. To už mě tenkrát přitahoval a oslovoval Duch svatý. Někdy jsem s Bohem i mluvila, i když svými slovy, bez modlení. Do kostela jsem nechodila, myslela jsem, že to tam není zajímavé a že to nepotřebuji. Trvalo to dlouho, jsem tvrdohlavý člověk. Pak jsem jednou v krizové situaci měla jistotu, že Bůh mě poslouchá a je mi blízko. Najednou jsem měla příležitost jít na mši do Nepomucena (česká kolej v Římě) a tam jsem cítila přítomnost Boha. No a pak už stačilo malé znamení. V Nepomucenu se mi líbilo, jak vám bohoslovcům září oči nadšením. Radost pana rektora při kázání, krásný zpěv sester při mši. Líbilo se mi, že jste lidi jako já. Někdo mi podal ruku a pak už to bylo všechno jednoduché a přirozené. Nejdůležitější je láska a vědomí, že člověk není souzen, ale že mu může být odpuštěno. Že Bůh nás miluje, i když děláme chyby.

Ptáš se mě, co bych chtěla nevěřícím, v kostele hledajícím, poradit. Radím jim, aby neměli strach a hledali dál. Kdo hledá, najde. A když někdo hledá, znamená to, že na něco čeká. Jednou jsi řekl, že se nemáme šplhat do nebe, protože Bůh přijde sám dolů za námi. Kdo hledá, najde. Kdo čeká, dočká se. Lucie.“

ZÁVĚR

Na závěr bych chtěl poděkovat všem, kteří mi pomohli tyto stránky sestavit, kteří se odhodlali svěřit mi své zkušenosti z prvních setkání s církví.

Možná vás napadly další tisíce otázek, které se týkají křesťanství. Na některé otázky jsem již snad odpověděl, jiných jsem se letmo dotkl a mnoho dalších jsem neřešil. Pokud by vám přesto odpověď na tyto a další nedala spát, již víte, kam se obrátit. Vždyť i Ježíš, zakladatel křesťanství slibuje: „Kdo hledá, ten najde.“

OBSAH

PANE BOŽE, CO MÁM DĚLAT?.....	1
MŮŽU DO KOSTELA, I KDYŽ V BOHA NEVĚŘÍM?	2
CO V KOSTELÍCH JE?.....	4
KDO V KOSTELÍCH JE?	6
JAK SE CHOVAT, ABY TO NEBYL TRAPAS?.....	9
JAK SE OBLÉKNOUT?.....	10
FOTIT ČI NEFOTIT?	12
KŘTY	14
K ČEMU JE KŘEST DOBRÝ?	14
CHCI POKŘTÍT DÍTĚ	14
MOHU BÝT POKŘTĚN JAKO DOSPĚLÝ?	15
MŠE.....	17
PRŮBĚH	17
VĚTŠÍ CÍRKEVNÍ SLAVNOSTI	20
CO MÁM ŘÍKAT?	21
SEDNI! VZTYK! ... ALE KDY?.....	21
MÁM SI TAKY JÍT PRO „OPLATKU“?	22
KDYŽ MÉ DÍTĚ ŘVE?	23
MYŠ V KAPSE ANEB ZVÍŘENA V KOSTELE?.....	24
ZPOVĚĎ	26
JAK ZAČÍT?	26
OPRAVDU NEŘÍKÁ KNĚZ NIKOMU MÉ HŘÍCHY?	27
KDE SE ZPOVÍDAT?	28
KDY JÍT KE ZPOVĚDI A KOLIKRÁT ZA ROK?	29
SVATBY	30
KNĚZ A NEMOCNICE.....	32
POHŘEB	33
KDE SE DOPTÁM, KDYŽ NEVÍM?	35
FARÁŘ VÁS NEKOUSNE	35
BIBLE.....	37
MÁM DOMA BIBLI PO BABIČCE?.....	37
JAKOU BIBLI SI MÁM POŘÍDIT?	37
MÁM ZAČÍT ČÍST BIBLI OD ZAČÁTKU?	39
JAK ČÍST BIBLI?	39
ŽEHNÁNÍ A SVĚCENÍ	39
CO ZNAMENÁ NĚKOHO NEBO NĚCO ŽEHNAT?.....	39
JAKÝ JE ROZDÍL MEZI ŽEHNÁNÍM A SVĚCENÍM?	40
POTKÁM CÍRKEV I MIMO KOSTEL?	41
SVĚDECTVÍ.....	41
ZÁVĚR.....	42

NAPSAL: PETR ŠABAKA
ILUSTRACE: LUDMILA KADLECOVÁ